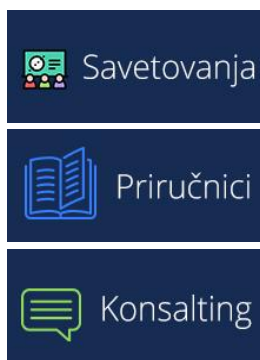

Preuzeto iz elektronske pravne baze **Paragraf Lex**

Ukoliko ovaj propis niste preuzeli sa Paragrafovog sajta ili niste sigurni da li je u pitanju važeća verzija propisa, poslednju verziju možete naći [OVDE](#).

ZAKON

O POTVRĐIVANJU KONVENCIJE UJEDINJENIH NACIJA PROTIV TRANSNACIONALNOG ORGANIZOVANOG KRIMINALA I DOPUNSKIH PROTOKOLA

("Sl. list SRJ - Međunarodni ugovori", br. 6/2001)

ČLAN 1

Potvrđuje se Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, Protokol za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudskim bićima, naročito ženama i decom i Protokol protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i vazduhom, koji dopunjuju ovu konvenciju, usvojeni u Palermu od 12. do 15. decembra 2000. godine, u originalu, na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku.

ČLAN 2

Tekst Konvencije i protokola koji dopunjuju ovu konvenciju na engleskom jeziku i u prevodu na srpski jezik glasi:

KONVENCIJA UJEDINJENIH NACIJA PROTIV TRANSNACIONALNOG ORGANIZOVANOG KRIMINALA

Član 1

Izjava o svrsi

Svrha ove konvencije je da na efikasniji način unapredi saradnju u pogledu sprečavanja i borbe protiv transnacionalnog organizovanog kriminala.

Član 2

Korišćenje termina

Za svrhu ove konvencije:

a) "grupa za organizovani kriminal" označava organizovanu grupu od tri ili više lica, koja postoji u izvesnom vremenskom periodu i koja deluje sporazumno u cilju činjenja jednog ili više teških zločina ili krivičnih dela utvrđenih u skladu sa ovom konvencijom, radi zadobijanja, posredno ili neposredno, finansijske ili druge materijalne koristi;

- b) "težak zločin" označava radnju koja predstavlja krivično delo kažnjivo maksimalnom kaznom lišenja slobode u trajanju od najmanje četiri godine ili nekom težom kaznom;
- c) "organizovana grupa" označava grupu koja nije slučajno formirana radi neposrednog izvršenja krivičnog dela, i koja ne mora da ima formalno definisane uloge svojih članova, kontinuitet članstva ili razvijenu strukturu;
- d) "imovina" označava stvari svake vrste, bilo materijalne ili nematerijalne, pokretne ili nepokretne, procenjive ili neprocenjive, kao i pravna dokumenta ili instrumente kojima se dokazuje pravo, ili interes u odnosu na takve stvari;
- e) "dobit od kriminala" označava imovinu koja je proistekla ili je ostvarena, direktno ili indirektno, izvršenjem krivičnog dela;
- f) "zamrzavanje" ili "zaplena" označava privremenu zabranu prenosa, pretvaranja, raspolaganja ili premetanja imovine ili privremeno preduzeto čuvanje ili kontrolu imovine na osnovu naloga koji izda sud ili drugi nadležni organ;
- g) "konfiskacija", koja obuhvata oduzimanje gde je primenjivo, znači trajno lišavanje prava svojine na imovini po nalogu suda ili drugog nadležnog organa;
- h) "predikatno krivično delo" označava bilo koje krivično delo čijim izvršenjem je ostvarena dobit koja može da bude predmet krivičnog dela kako je definisano u članu 6. ove konvencije;
- i) "kontrolisana isporuka" označava tehniku kojom se dozvoljava da nelegalne ili sumnjive pošiljke izađu, pređu ili uđu na teritoriju jedne ili više država, uz znanje i pod nadzorom njihovih nadležnih organa u cilju sprovođenja istrage i identifikovanja lica umešanih u izvršenje krivičnog dela;
- j) "regionalna organizacija za ekonomsku integraciju" označava organizaciju koju su stvorile suverene države datog regiona, na koju su njene države članice prenele ovlašćenja u pogledu pitanja koje reguliše ova konvencija i koja je propisno ovlašćena, u skladu sa svojim unutrašnjim postupkom, da je potpiše, ratifikuje, prihvati, odobri ili joj pristupi; pojam "država potpisnica" iz ove konvencije odnosi se na sve takve organizacije u okviru granica njihove nadležnosti.

Član 3[p1]

Delokrug primene

1. Osim ukoliko nije drugačije navedeno u ovoj konvenciji, Konvencija će se primenjivati na prevenciju, istragu i sudsko gonjenje:

(a) krivičnih dela utvrđenih u skladu sa čl. 5, 6, 8. i 23. ove konvencije; i

(b) teških zločina definisanih u članu 2. ove konvencije;

gde je krivično delo po prirodi transnacionalno i podrazumeva grupu za organizovani kriminal.

2. Za potrebe stava 1. ovog člana, krivično delo je po prirodi transnacionalno ako je:

a) učinjeno u više država;

b) učinjeno u jednoj državi, ali je veći deo priprema, planiranja, rukovođenja ili kontrole obavljen u nekoj drugoj državi;

c) učinjeno u jednoj državi, ali je u njega uključena grupa za organizovani kriminal koja se bavi kriminalnim aktivnostima u više država; ili

d) učinjeno u jednoj državi, ali su bitne posledice nastupile u nekoj drugoj državi.

Član 4

Zaštita suvereniteta

1. Države potpisnice su dužne da svoje obaveze po ovoj konvenciji izvršavaju na način koji je u skladu sa načelima suverene ravnopravnosti i teritorijalnog integriteta države, kao i načela nemešanja u unutrašnje stvari drugih država.

2. Ni jedna odredba ove konvencije ne daje pravo nekoj od država potpisnica da na teritoriji druge države vrši nadležnosti i funkcije koje su isključivo rezervisane za organe vlasti te druge države na osnovu njenih zakona.

Član 5

Kažnjavanje učešća u grupama za organizovani kriminal

1. Svaka država potpisnica treba da usvoji zakonodavne i druge mere koje su potrebne da bi se ustanovila kao krivična dela, kada su učinjene sa namerom:

a) jedno ili oba dole navedena krivična dela koja se razlikuju od krivičnog dela u pokušaju ili svršenog krivičnog dela:

(i) dogovaranje sa jednim ili više lica radi izvršenja teškog zločina sa ciljem koji se posredno ili neposredno odnosi na pribavljanje finansijske ili druge materijalne koristi koje, gde je tako predviđeno domaćim zakonom, uključuje radnje preduzete od strane jednog od učesnika u realizaciji dogovora ili učešće grupe za organizovani kriminal;

(ii) radnje lica koje, sa saznanjem o cilju i opštoj kriminalnoj aktivnosti grupe za organizovani kriminal, ili o njenim namerama da poćini pomenuta krivićna dela, uzima aktivnog ućešća u:

a. kriminalnim aktivnostima grupe za organizovani kriminal;

b. ostalim aktivnostima grupe za organizovani kriminal sa znanjem da će njegovo ućešće doprineti ostvarenju gore navedenog kriminalnog cilja;

b) organizovanje, davanje naloga, pomaganje, podsticanje, omogućavanje ili davanje saveta u vezi sa ćinjenjem teških zloćina u kojima ućestvuje grupa za organizovani kriminal.

2. O postojanju saznanja, namere, svrhe ili dogovora iz stava 1. ovog ćlana moće se zakljućiti na osnovu objektivnih ćinjenićnih okolnosti.

3. Drćzave potpisnice ćiji zakoni zahtevaju umešanost grupe za organizovani kriminal kako bi se krivićno delo okarakterisalo u skladu sa stavom 1 (a) (i) ovog ćlana moraju osigurati da njihovi domaći zakoni obuhvataju sve teške zloćine u koje su ukljućene grupe za organizovani kriminal. Takve drćzave potpisnice, kao i drćzave potpisnice ćijim domaćim zakonima je predvićena radnja realizacije dogovora kako bi se krivićna dela okarakterisala u skladu sa stavom 1 (a) (i) ovog ćlana, obavestiće o tome Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija u vreme potpisivanja ili deponovanja instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja ovoj konvenciji.

Ćlan 6

Kriminalizacija pranja dobiti stećene kroz kriminal

1. Svaka drćzava potpisnica će usvojiti, u skladu sa osnovnim principima domaćeg zakonodavstva, neophodne zakonodavne i druge mere kojima se kao krivićna dela utvrćuju, kada su ućinjena s namerom:

(a) (i) pretvaranje ili prenos imovine, znajući da se do te imovine došlo putem kriminala, a u cilju sakrivanja i prikriavanja nezakonitog porekla imovine, ili pomaganja licu umešanom u izvršenje predikatnog krivićnog dela kako bi izbeglo zakonske posledice svog ćinjenja;

(ii) skrivanje ili prikriavanje prave prirode, izvora, lokacije, raspolaganja, kretanja ili vlasništva ili prava na imovinu, znajući da je takva imovina stećena kroz kriminal;

(b) Zavisno od osnovnog koncepta svog pravnog sistema:

(i) pribavljanje, posedovanje ili korišćenje imovine znajući, u trenutku prijema iste, da je takva imovina dobit od kriminala;

(ii) ućestvovanje, povezivanje ili udrućivanje radi izvršenja, pokućaja izvršenja i pomaganja, podsticanja, omogućavanja i davanja saveta u pogledu izvršenja bilo kojeg krivićnog dela ustanovljenog u skladu s ovim ćlanom.

2. U cilju primene stava 1. ovog ćlana:

(a) svaka drćzava potpisnica mora tećiti da primenom stava 1. ovog ćlana obuhvat što viće predikatnih krivićnih dela;

(b) svaka drćzava potpisnica će u predikatna krivićna dela ukljućiti sve teške zloćine definisane ćlanom 2. ove konvencije i krivićna dela ustanovljena u skladu sa ćl. 5, 8. i 23. ove konvencije. U slućaju da zakonodavstvo drćzava ćlanica predvića spisak posebnih predikatnih krivićnih dela, one su dućne da, kao minimum, uvrste u taj spisak širok raspon krivićnih dela vezanih za grupe za organizovani kriminal;

(c) za potrebe podtaćke (b), predikatna krivićna dela obuhvataju krivićna dela ućinjena kako unutar, tako i van jurisdikcije konkretne drćzave potpisnice. Mećutim, krivićna dela ućinjena van jurisdikcije neke drćzave potpisnice predstavljaju predikatna krivićna dela samo kada odrećena radnja predstavlja krivićno delo po zakonu drćzave u kojoj je ućinjeno, a bilo bi krivićno delo i po zakonu drćzave potpisnice koja izvrćava ili primenjuje ovaj ćlan da je ućinjeno u njoj;

(d) svaka drćzava potpisnica mora dostaviti primerke svojih zakona kojima se sprovodi ovaj ćlan, kao i sve naknadne izmene i dopune tih zakona ili opise istih, Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija;

(e) ukoliko je tako predvićeno osnovnim naćelima domaćeg zakonodavstva neke od drćzave potpisnice, moće se predvideti da se krivićna dela iz stava 1. ovog ćlana ne primenjuju na lica koja su ućinila predikatno krivićno delo;

(f) saznanja, namera ili cilj koji su sastavni elementi krivićnog dela iz stava 1. ovog ćlana mogu se ustanoviti na osnovu objektivnih ćinjenićnih okolnosti.

Ćlan 7

Mere za borbu protiv pranja novca

1. Svaka drćzava potpisnica je:

(a) dućna da uspostavi i sveobuhvatni nacionalni regulatorni i nadzorni rećim za banke i nebankarske finansijske institucije i, ako je potrebno, ostale organe koji su posebno podloćni pranju novca, u okviru svoje nadlećnosti, kako bi se sprećili ili otkrili svi oblici pranja novca, s tim što se rećimom mora posebno predvideti utvrćivanje identiteta korisnika, voćenje evidencije i prijavljivanje sumnjivih pravnih poslova;

(b) dužna da, ne dovodeći u pitanje čl. 18. i 27. ove konvencije, obezbedi da administrativni, regulatorni organi unutrašnjih poslova i ostali organi koji se bave borbom protiv pranja novca (uključujući i sudske organe, ukoliko je predviđeno domaćim zakonima) imaju mogućnost da sarađuju i razmenjuju informacije na nacionalnom i međunarodnom nivou u okviru uslova propisanih domaćim zakonima i da u tom cilju razmotre formiranje finansijsko-obaveštajne jedinice koja će služiti kao nacionalni centar za prikupljanje, analizu i prosljeđivanje informacija u vezi sa potencijalnim pranjem novca.

2. Države potpisnice će razmotriti primenu izvodljivih mera radi otkrivanja i praćenja kretanja gotovog novca i odgovarajućih prenosivih instrumenata plaćanja preko svojih granica, pod uslovom da se obezbede garancije propisnog korišćenja informacija, ne ometajući ni na koji način kretanje legitimnog kapitala. Takve mere mogu predviđati uslov da fizička i pravna lica prijavljuju prekogranični transfer značajnih količina novca i odgovarajućih prenosivih instrumenata plaćanja.

3. Prilikom uspostavljanja domaćeg regulatornog i nadzornog režima pod uslovima iz ovog člana, ne dovodeći u pitanje ni jedan drugi član iz ove konvencije, apeluje se na države potpisnice da kao smernicu koriste relevantne inicijative regionalnih, međuregionalnih i multilateralnih organizacija usmerene protiv pranja novca.

4. Države potpisnice će se truditi da razvijaju i unapređuju globalnu, regionalnu, subregionalnu i bilateralnu saradnju između pravosudnih organa, organa unutrašnjih poslova i finansijskih regulatornih organa u cilju borbe protiv pranja novca.

Član 8

Kažnjavanje korupcije

1. Svaka država potpisnica će usvojiti neophodne zakonodavne i druge mere da bi se ustanovilo kao krivično delo, kada je učinjeno sa namerom:

(a) obećanje, ponuda ili davanje državnom službeniku, posredno ili neposredno, neprimerene koristi, namenjene njemu lično ili nekom drugom licu ili entitetu, kako bi taj službenik delovao, ili se uzdržao od delovanja u obavljanju svojih službenih dužnosti;

(b) traženje ili prihvatanje od strane državnog službenika posredno ili neposredno, neprimerene koristi namenjene njemu lično ili drugom licu ili entitetu, kako bi taj službenik delovao ili se uzdržao od delovanja u obavljanju svojih službenih dužnosti.

2. Svaka država potpisnica će razmotriti usvajanje neophodnih zakonodavnih i drugih mera da bi se ustanovilo kao krivično delo ponašanje opisano u stavu 1. ovog člana u čije izvršenje je umešan strani državni službenik ili međunarodni državni službenik. Na sličan način, svaka država potpisnica će razmotriti kvalifikovanje drugih oblika korupcije kao krivičnih dela.

3. Svaka država potpisnica će, takođe, usvojiti neophodne mere da bi se ustanovilo kao krivično delo saučesništvo krivičnom delu utvrđenom u skladu sa ovim članom.

4. Za potrebe stava 1. ovog člana i člana 9. ove konvencije "državni službenik" označava državnog službenika ili lice koje radi u javnim službama onako kako je definisano u domaćim zakonima i kako se primenjuje u krivičnom zakonu države potpisnice u kojoj dotično lice obavlja tu funkciju.

Član 9

Mere protiv korupcije

1. Pored mera propisanih članom 8. ove konvencije, svaka država potpisnica će, u meri u kojoj je to moguće i u skladu sa svojim pravnim sistemom, usvojiti zakonodavne, administrativne i druge delotvorne mere kako bi se ojačao integritet i sprečili, otkrili i kaznili korumpirani državni službenici.

2. Svaka država potpisnica će preduzeti mere kako bi se obezbedilo efikasno delovanje njenih organa u cilju sprečavanja, otkrivanja i kažnjavanja korumpiranih državnih službenika, uključujući i obezbeđivanje odgovarajuće nezavisnosti takvih organa da bi se sprečio neprimereni uticaj na njihov rad.

Član 10

Odgovornost pravnih lica

1. Svaka država potpisnica će usvojiti neophodne mere, u skladu sa svojim pravnim načelima, kako bi se ustanovila odgovornost pravnih lica za učestvovanje u teškim krivičnim delima u koje je umešana grupa za organizovani kriminal i za krivična dela utvrđena u skladu sa čl. 5, 6, 8. i 23. ove konvencije.

2. Zavisno od pravnih načela države potpisnice, odgovornost pravnih lica može biti krivična, građanska ili administrativna.

3. Takva odgovornost ne dovodi u pitanje krivičnu odgovornost fizičkih lica koja su izvršila krivično delo.

4. Svaka država potpisnica će, posebno, obezbediti da pravna lica koja su odgovorna u skladu sa ovim članom podležu efikasnom, proporcionalnom i preventivnom krivičnom ili nekrivičnom kažnjavanju, koje uključuje novčane kazne.

Član 11

Krivično gonjenje, suđenje i izricanje kazni

1. Svaka država potpisnica će za izvršenje krivičnog dela utvrđenog čl. 5, 6, 8. i 23. ove konvencije predvideti sankcije koje će uzeti u obzir težinu dela.
2. Svaka država potpisnica će se truditi da obezbedi da se diskreciona pravna ovlašćenja predviđena domaćim zakonima, a koja se odnose na gonjenje lica za krivična dela obuhvaćena ovom konvencijom vrše tako da se postigne što viši stepen efikasnosti primene zakonskih mera u odnosu na takva dela, vodeći računa o potrebi da se spreči činjenje pomenutih krivičnih dela.
3. Kada je reč o krivičnim delima ustanovljenim u skladu sa čl. 5, 6, 8. i 23. ove konvencije, svaka država potpisnica će preduzeti odgovarajuće mere, u skladu sa domaćim zakonima, uz poštovanje prava na odbranu, kako bi se obezbedilo da se kod uslova predviđenih u vezi sa odlukom o puštanju na slobodu do suđenja ili podnošenja žalbe uzme u obzir potreba da se osigura prisustvo okrivljenog na predstojećem suđenju.
4. Svaka država potpisnica mora obezbediti da njeni sudovi ili drugi nadležni organi imaju na umu ozbiljnost krivičnih dela iz ove konvencije prilikom razmatranja eventualnog puštanja na slobodu pre isteka kazne ili uslovnog otpusta lica osuđenih za pomenuta dela.
5. Svaka država potpisnica će, gde je potrebno, predvideti u domaćem zakonu dug zakonski rok zastarelosti u toku kojeg će se započeti sudski postupak za svako delo predviđeno ovom konvencijom, kao i duži rok kad je navodni učinilac izbegavao izvršenje pravde.
6. Ni jedna odredba ove konvencije neće uticati na načelo da su opis krivičnog dela ustanovljenog u skladu sa ovom konvencijom i primena prava na odbranu ili drugim pravnim principima kojima se kontroliše zakonitost postupka, rezervisani za domaće pravo države potpisnice i da će se takva krivična dela goniti i kažnjavati u skladu sa tim zakonima.

Član 12

Konfiskacija i zaplena

1. Države potpisnice će, u najvećem mogućem stepenu koji dopušta njihov pravni sistem, usvojiti neophodne mere koje će omogućiti konfiskaciju:
  - (a) dobiti stečene izvršenjem krivičnih dela obuhvaćenih ovom konvencijom, ili imovine čija vrednost odgovara vrednosti te dobiti;
  - (b) imovine, opreme ili drugih instrumenata korišćenih ili namenjenih za korišćenje u vršenju krivičnih dela iz ove konvencije.
2. Države potpisnice će usvojiti neophodne mere kako bi se omogućila identifikacija, ulaženje u trag, zamrzavanje ili zaplena bilo koje stvari iz stava 1. ovog člana radi eventualne konfiskacije.
3. Ako je dobit stečena izvršenjem krivičnih dela transformisana ili pretvorena delimično ili u celosti, u neku drugu imovinu, takva imovina podleže merama iz ovog člana, umesto navedene dobiti.
4. Ako je dobit od kriminala pomešana sa imovinom stečenom legitimnim putem, takva imovina će biti, bez narušavanja bilo kakvih ovlašćenja vezanih za zamrzavanje ili zaplenu, podložna konfiskaciji do procenjene vrednosti pomešanih sredstava od kriminala.
5. Prihod ili druge beneficije proistekle iz dobiti od kriminala, iz imovine u koju je ta dobit transformisana ili pretvorena, ili imovine sa kojom je ta dobit pomešana, takođe podleže merama iz ovog člana, na isti način i u istom stepenu kao i sama dobit od kriminala.
6. Za potrebe ovog člana i člana 13. ove konvencije, svaka država potpisnica će ovlastiti svoje sudove ili druge nadležne organe da nalože da se bankarska, finansijska ili komercijalna evidencija stavi na raspolaganje ili da bude zaplenjena. Države potpisnice neće odbiti da postupe po odredbama ovog stava pod izgovorom bankarske tajne.
7. Države potpisnice mogu razmotriti mogućnost da od prekršioca zatraže da dokaže zakonitost porekla navodne dobiti od kriminala ili druge imovine koja podleže konfiskaciji u meri u kojoj je takav zahtev saobrazan načelima domaćih zakona i prirodi sudskog i drugih postupaka.
8. Odredbe ovog člana ne smeju se tumačiti na štetu prava bona fide trećih lica.
9. Ni jedna odredba ovog člana neće uticati na princip da mere na koje se on odnosi budu definisane i primenjivane u skladu sa i zavisno od odredbi domaćih zakona države potpisnice.

Član 13

Međunarodna saradnja u cilju konfiskacije

1. Država potpisnica koja je primila zahtev druge države potpisnice koja ima jurisdikciju u odnosu na krivično delo iz ove konvencije kojim se traži da izvrši konfiskaciju dobiti od kriminala, imovine, opreme i drugih instrumenata iz člana 12. stav 1. ove konvencije, a koji se nalaze na njenoj teritoriji, u najvećoj mogućoj meri koju dopušta njen pravni sistem će:

(a) podneti zahtev svojim nadležnim organima kako bi se pribavio nalog za konfiskaciju i, ako se takav nalog pribavi, sprovede ga; ili

(b) dostaviti svojim nadležnim organima, radi sprovođenja u zatraženoj meri, nalog za konfiskaciju izdat od strane suda sa teritorije države potpisnice u skladu sa članom 12. stava 1. ove konvencije, u meri u kojoj se odnosi na dobit od kriminala, imovinu, zaradu, opremu ili druge instrumente navedene u članu 12. stav 1. a koji se nalaze na teritoriji zamoljene države potpisnice.

2. Posle zahteva podnetog od strane druge države potpisnice koja ima jurisdikciju nad krivičnim delom iz ove konvencije, zamoljena država potpisnica će preduzeti mere kako bi se identifikovala, pronašla i zamrzla ili zaplenila dobit od kriminala, imovina, oprema i ostali instrumenti iz člana 12. stav 1. ove konvencije u cilju eventualne konfiskacije koju će naložiti bilo država potpisnica molilja ili, u skladu sa zahtevom iz stava 1. ovog člana, zamoljena država.

3. Odredbe iz člana 18. ove konvencije primenjuju se, mutatis mutandis, i na ovaj član. Pored podataka navedenih u članu 18. stav 15. zahtevi podneti u skladu sa ovim članom moraju sadržati sledeće:

(a) u slučaju zahteva iz stava 1 (a) ovog člana, opis imovine koja treba da je konfiskuje i izjavu o činjenicama na kojima se zasniva zahtev države potpisnice - molilje, koje su dovoljne da omoguće zamoljenoj državi potpisnici da traži izdavanje naloga po osnovu svojih domaćih zakona;

(b) u slučaju zahteva iz stava 1 (b) ovog člana, pravno prihvatljivu kopiju naloga za konfiskaciju na kojoj se zasniva zahtev izdat od strane države potpisnice molilje, kao i izjavu o činjenicama i podatke o meri u kojoj se traži izvršenje naloga;

(c) u slučaju zahteva iz stava 2. ovog člana, izjavu o činjenicama na kojima se zasniva zahtev države potpisnice molilje, kao i opis traženih radnji.

4. Odluke ili radnje iz st. 1. i 2. ovog člana treba da budu preduzete od strane zamoljene države potpisnice u skladu sa i u zavisnosti od odredaba njenih domaćih zakona i pravila procedure, odnosno bilo kojeg bilateralnog ili multilateralnog ugovora, sporazuma ili aranžmana koje je obavezuju prema državi potpisnici molilji.

5. Svaka država potpisnica mora dostaviti primerke svojih zakona i propisa kojima se sprovodi ovaj član, kao i sve naknadne izmene i dopune zakona i propisa ili opise istih, Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija.

6. Ukoliko se država potpisnica opredeli da preduzimanje mera iz st. 1. i 2. ovog člana uslovi postojanjem relevantnog ugovora, onda će ta država potpisnica ovu konvenciju smatrati neophodnim i dovoljnim ugovornim osnovom.

7. Država potpisnica može odbiti saradnju po ovom članu ukoliko krivično delo na koje se zahtev odnosi nije obuhvaćeno ovom konvencijom.

8. Odredbe ovog člana se ne smeju tumačiti na štetu prava bona fide trećih lica.

9. Države potpisnice će razmotriti potrebu zaključivanja bilateralnih ili multilateralnih ugovora, sporazuma ili aranžmana u cilju jačanja efikasnosti međunarodne saradnje preduzete u skladu sa ovim članom.

Član 14

Raspolaganje konfiskovanim dobim od kriminala ili imovinom

1. Dobit od kriminala ili imovina koju je konfiskovala država potpisnica shodno čl. 12. ili 13. stav 1. ove konvencije biće na raspolaganju toj državi potpisnici u skladu sa njenim domaćim zakonima i administrativnim procedurama.

2. Kada budu postupale po zahtevu druge države potpisnice u skladu sa članom 13. ove konvencije, države potpisnice će, u meri u kojoj im to dozvoljavaju domaći zakoni i ukoliko budu zamoljene da to učine, dati prioritet razmatranju vraćanja konfiskovane dobiti od kriminala ili imovine, državi potpisnici molilji tako da ta država može da kompenzuje žrtve kriminala ili da tu zaradu od kriminala ili imovinu vrati legitimnim vlasnicima.

3. Kada bude postupala po zahtevu druge države potpisnice u skladu sa čl. 12. i 13. ove konvencije, država potpisnica može da posebno razmotri zaključivanje sporazuma ili dogovora o:

(a) uplaćivanju vrednosti dobiti od kriminala ili imovine ili sredstava ostvarenih prodajom dobiti od kriminala ili imovine ili nekog njenog dela na račun određen u skladu sa članom 30. stav 2(c) ove konvencije, i međuvladinim organima specijalizovanim za borbu protiv organizovanog kriminala;

(b) o podeli sa drugim državama, po principu od slučaja do slučaja, te dobiti od kriminala ili imovine, ili sredstava ostvarenih prodajom takve dobiti od kriminala ili imovine, u skladu sa domaćim zakonima ili administrativnim procedurama.

Član 15

Jurisdikcija

1. Svaka država potpisnica će usvojiti neophodne mere da bi ustanovila jurisdikciju nad krivičnim delima propisanim u skladu sa čl. 5, 6, 8. i 23. ove konvencije, kada je:

(a) krivično delo učinjeno na teritoriji te države potpisnice; ili

(b) krivično delo učinjeno na brodu koji plovi pod zastavom te države potpisnice ili u avionu koji je registrovan po zakonima te države potpisnice u trenutku kada je delo učinjeno.

2. U skladu sa članom 4. ove konvencije država potpisnica takođe može uspostaviti svoju jurisdikciju nad bilo kojim krivičnim delom te vrste kada je:

(a) krivično delo učinjeno protiv državljanina te države potpisnice;

(b) krivično delo učinjeno od strane državljanina te države potpisnice ili apatrida koji ima stalno boravište na njenoj teritoriji, ili

(c) krivično delo:

(i) propisano članom 5. stav 1. ove konvencije učinjeno izvan njene teritorije u cilju izvršenja teškog zločina unutar njene teritorije;

(ii) propisano članom 6. stav 1 (b) (ii) ove konvencije, učinjeno izvan njene teritorije u cilju izvršenja krivičnog dela propisanog članom 6. stav 1 (a)(i), ili (ii), ili (b)(i) ove konvencije, unutar njene teritorije.

3. Za potrebe člana 16. stav 10. ove konvencije, svaka država potpisnica će usvojiti neophodne mere za uspostavljanje svoje jurisdikcije nad krivičnim delima obuhvaćenim ovom konvencijom kada se određeni učinilac nalazi na njenoj teritoriji, a ona ga ne izručuje samo na osnovu toga što je njen državljanin.

4. Svaka država potpisnica može da usvoji neophodne mere za uspostavljanje svoje jurisdikcije nad krivičnim delima iz ove konvencije kada se određeni učinilac nalazi na njenoj teritoriji a ona ga ne izručuje.

5. Ukoliko je država potpisnica koja vrši svoju nadležnost prema st. 1. ili 2. ovog člana obavешtena, ili je na neki drugi način saznala, da neke druge države potpisnice sprovode istragu, krivično ili sudsko gonjenje u vezi sa istim delom, nadležni organi ovih država potpisnica će, gde je to moguće, konsultovati jedna drugu u cilju usklađivanja svojih aktivnosti.

6. Ne narušavajući norme opšteg međunarodnog prava, ova konvencija ne isključuje vršenje bilo kakve krivične jurisdikcije koju je uspostavila država potpisnica u skladu sa svojim domaćim zakonima.

Član 16

Ekstradicija

1. Ovaj član će se primenjivati na krivična dela iz ove konvencije ili na slučajeve u kojima krivično delo iz člana 3. stav 1(a) ili (b), podrazumeva umešanost grupe za organizovani kriminal i lica čije se izdavanje traži i koje se nalazi na teritoriji zamoljene države potpisnice, pod uslovom da je krivično delo zbog kojeg se traži izdavanje kažnjivo po domaćim zakonima države potpisnice molilje i zamoljene države potpisnice.

2. Ako je zahtevom za izdavanje obuhvaćeno više različitih teških krivičnih dela, od kojih neka nisu predviđena ovim članom, zamoljena država potpisnica može primeniti ovaj član i prema takvim krivičnim delima.

3. Svako od krivičnih dela na koja se primenjuje ovaj član će se smatrati uključenim u krivična dela za koja se dozvoljava izdavanje svakim ugovorom o ekstradiciji koji postoji između država potpisnica. Države potpisnice se obavezuju da će predvideti takva dela kao dela za koja dozvoljava izdavanje svakim ugovorom o ekstradiciji koji će međusobno zaključiti.

4. Ako neka država potpisnica koja uslovljava izdavanje postojanjem ugovora primi zahtev za izdavanje od druge države potpisnice sa kojom nema ugovor o ekstradiciji, može smatrati ovu konvenciju pravnim osnovom za izdavanje u odnosu na svako krivično delo na koje se ovaj član primenjuje.

5. Države potpisnice koje izdavanje uslovljavaju postojanjem ugovora su dužne da:

(a) prilikom deponovanja instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju ovoj konvenciji, obaveste Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija da li će uzeti ovu konvenciju kao pravni osnov za saradnju u oblasti ekstradicije sa drugim državama potpisnicama ove konvencije; i

(b) ako ne prihvate ovu konvenciju kao pravni osnov za saradnju u oblasti ekstradicije, kad je moguće, nastoje da zakluče ugovore o izdavanju sa drugim državama potpisnicama ove konvencije kako bi se ovaj član primenjivao.

6. Države potpisnice koje ekstradiciju ne uslovljavaju postojanjem ugovora međusobno prihvataju da krivična dela iz ovog člana podležu izdavanju.

7. Izdavanje će zavisiti od uslova predviđenih domaćim zakonima zamoljene države potpisnice, ili važećim ugovorima o ekstradiciji, uključujući, između ostalog, uslove u pogledu minimalne kazne koja se traži kod izdavanja i osnova po kojoj zamoljena država potpisnica može odbiti ekstradiciju.

8. U skladu sa domaćim zakonima, države potpisnice će se truditi da ubrzaju postupak izdavanja i da pojednostave dokazni postupak s tim u vezi za svako krivično delo na koje se ovaj član odnosi.

9. U skladu sa odredbama domaćeg zakonodavstva i njenih ugovora o ekstradiciji zamoljena država potpisnica može, pošto se na zadovoljavajući način uverila da okolnosti to zahtevaju, i da su hitne, a po zahtevu države potpisnice molilje, pritvoriti lice čije se izdavanje traži i koje se nalazi na njenoj teritoriji ili preduzeti druge odgovarajuće mere kako bi se osiguralo njegovo prisustvo u postupku ekstradicije.

10. Država potpisnica na čijoj teritoriji se nalazi navodni počinitelj, ako ne izruči takvo lice po osnovu krivičnog dela iz ovog člana isključivo sa obrazloženjem da je to lice njen državljanin, dužna je, na zahtev države potpisnice koja traži izdavanje da slučaj preda bez nepotrebnog odlaganja svojim nadležnim organima radi sudskog gonjenja. Pomenuti organi će doneti odluku i sprovesti postupak na isti način kao i u slučaju svakog drugog teškog krivičnog dela po zakonima dotične države potpisnice. Zainteresovane države potpisnice će sarađivati, posebno u domenu procedure i pribavljanja dokaza, kako bi se obezbedila efikasnost gonjenja.

11. Kad god je nekoj državi potpisnici njenim zakonima, dozvoljeno da ekstradiraju ili na neki drugi način preda svog državljanina, ali samo uz uslov da to lice bude vraćeno državi potpisnici na izdržavanje kazne izrečene posle suđenja ili postupka zbog kojeg je traženo izdavanje ili predaja pomenutog lica, te se ta država potpisnica i država potpisnica koja traži izdavanje pomenutog lica sporazumeju o takvoj opciji i drugim uslovima koje smatraju primerenim, takvo uslovno izdavanje ili predaja će biti dovoljni za izvršenje obaveza iz stava 10. ovog člana.

12. Ukoliko se izdavanje traženo radi izvršenja presude odbije zato što je traženo lice državljanin zamoljene države potpisnice, zamoljena država potpisnica će, ako joj to dozvoljavaju njeni zakoni i u skladu sa uslovima iz tih zakona, po zahtevu potpisnice molilje razmotriti izvršenje presude donete na osnovu zakona države molilje, odnosno preostalog dela kazne.

13. Svakom licu protiv koga se vodi sudski postupak u vezi sa nekim od krivičnih dela iz ovog člana je garantovano pravično suđenje u svim fazama postupka, uključujući uživanje svih prava i garancija predviđenih zakonima države potpisnice na čijoj teritoriji se to lice nalazi.

14. Ni jedna od odredaba ove konvencije ne može se tumačiti tako da nameće obavezu izdavanja ukoliko zamoljena država potpisnica ima dovoljno osnova da veruje da je zahtev podnet u cilju gonjenja ili kažnjavanja nekog lica zbog njegovog pola, rase, vere, nacije, etničkog porekla ili političkih uverenja, ili da će postupanje po zahtevu naneti štetu tom licu iz bilo kojeg od navedenih razloga.

15. Države potpisnice ne mogu odbiti zahtev za ekstradiciju isključivo sa obrazloženjem da se smatra da su krivičnim delom obuhvaćena i fiskalna pitanja.

16. Pre nego što se odbije ekstradicija zamoljena država potpisnica se mora, kada je moguće, konsultovati sa državom potpisnicom moliljom kako bi joj pružila dovoljno mogućnosti za iznošenje mišljenja i pružanje informacija relevantnih za njenu optužbu.

17. Države potpisnice će nastojati da zaključe bilateralne i multilateralne sporazume ili aranžmane radi izvršenja ili poboljšanja efikasnosti izdavanja.

Član 17

Transfer osuđenih lica

Države potpisnice mogu razmotri sklapanje bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili aranžmana o premeštaju na svoju teritoriju lica osuđenih na zatvorske kazne ili druge oblike lišavanja slobode za krivična dela iz ove konvencije, kako bi tamo mogla do kraja da izdrže svoju kaznu.

Član 18

Uzajamna pravna pomoć

1. Države potpisnice će jedna drugoj pružiti najširu moguću pravnu pomoć u istrazi, gonjenju i sudskom postupku u vezi sa krivičnim delima iz ove konvencije kako je predviđeno članom 3. i recipročno će se uzajamno na sličan način pomagati kada država potpisnica molilja osnovano sumnja da je krivično delo iz člana 3. stav 1(a), ili (b) transnacionalno po svojoj prirodi, kao i da se žrtve, svedoci, dobiti, instrumenti ili dokazi o takvim krivičnim delima nalaze u zamoljenoj državi potpisnici i da je u krivičnom delu učestvovala neka grupa za organizovani kriminal.

2. Uzajamna pravna pomoć će se pružiti u najvećoj mogućoj meri na osnovu relevantnih zakona, ugovora, sporazuma i aranžmana zamoljene države potpisnice u pogledu istrage, gonjenja i sudskog postupka u vezi krivičnog dela za koje se neko pravno lice može smatrati odgovornim, u skladu sa članom 10. ove konvencije, u državi potpisnici.

3. Uzajamna pravna pomoć koja se pruža u skladu sa ovim članom može biti zatražena iz nekog od sledećih razloga:

- a) uzimanja dokaza ili izjave od lica;
- b) uručenja sudskih dokumenata;
- c) izvršenja pretresa, zaplene i zamrzavanja;
- d) pregleda predmeta i mesta;
- e) dostavljanja informacija, dokaznog materijala i nalaza veštaka;
- f) dostave originala ili overenih kopija relevantnih dokumenata i evidencije, uključujući državne, bankarske, finansijske, privredne ili poslovne evidencije;
- g) identifikovanja ili pronalaženja dobiti od kriminala, imovine, instrumenata ili drugih stvari koje mogu poslužiti kao dokaz;

h) olakšavanja dobrovoljnog pojavljivanja lica u državi potpisnici molilji;

i) svake druge vrste pomoći koja nije u suprotnosti sa zakonima zamoljene države potpisnice.

4. Ne narušavajući domaće zakone, nadležni organi države potpisnice mogu, bez prethodnog zahteva, preneti informacije koje se odnose na krivičnu stvar nadležnom organu druge države potpisnice ukoliko smatraju da takva informacija može pomoći pomenutom organu u preduzimanju ili uspešnom završetku istrage i krivičnog postupka, ili rezultirati zahtevom formulisanom od strane drugopomenute države potpisnice u skladu sa ovom konvencijom.

5. Prenos informacija iz stava 4. ovog člana ne sme ometati istragu i krivični postupak u državi čiji nadležni organi pružaju navedene informacije. Nadležni organi koji primaju informacije moraju ispoštovati zahtev da te informacije ostanu poverljive, čak i privremeno, ili da se ograniči njihova upotreba. Međutim, to ne može sprečiti državu potpisnicu koja ih primi da u toku postupka otkrije informacije koje terete okrivljeno lice. U takvom slučaju, država potpisnica koja ih prima dužna je da državu potpisnicu koja dostavlja informacije obavesti unapred da će ih otkriti, i da će se, ako se to traži konsultovati sa državom potpisnicom koja ih šalje. Ako u izuzetnom slučaju nije moguće unapred dostaviti takvu najavu, država potpisnica koja prima informacije će o njihovom otkrivanju odmah obavestiti državu potpisnicu koja ih šalje.

6. Odredbe ovog člana ne utiču na obaveze po bilo kom drugom ugovoru, bilateralnom ili multilateralnom, koji reguliše ili će regulisati, u celosti ili delimično, uzajamnu pravnu pomoć.

7. St. 9. do 29. ovog člana odnose se na zahteve podnete u skladu sa ovim članom, ako dotične države potpisnice nisu obavezane ugovorom o uzajamnoj pravnoj pomoći. Ako su te države potpisnice obavezane takvim ugovorom, primenivaće se odgovarajuće odredbe iz ugovora, osim ako se države potpisnice ne dogovore da umesto njih primenjuju st. 9. do 29. ovog člana. Državama potpisnicama se izričito preporučuje da primenjuju ove stavove, ako oni olakšavaju saradnju.

8. Države potpisnice neće odbiti pružanje uzajamne pravne pomoći iz ovog člana po osnovu čuvanja bankarske tajne.

9. Države potpisnice mogu odbiti pružanje uzajamne pravne pomoći iz ovog člana na osnovu odsustva dvojne kažnjivosti. Međutim, zamoljena država potpisnica može, kada smatra adekvatnim, pružiti pomoć po sopstvenom nahođenju, bez obzira da li takva radnja predstavlja krivično delo prema domaćim zakonima zamoljene države potpisnice.

10. Lice koje je u pritvoru ili služi kaznu na teritoriji jedne države potpisnice, a čije prisustvo se traži u drugoj državi potpisnici za potrebe identifikacije, svedočenja ili pružanja pomoći u pribavljanju dokaza i istrazi, gonjenju ili sudskom postupku po osnovu krivičnih dela iz ove konvencije, može biti premešteno ukoliko se zadovolje sledeći uslovi:

(a) ako je to lice poznato i slobodno da da svoj pristanak,

(b) ako se nadležni organi obe države potpisnice slože pod uslovima koje obe države potpisnice smatraju odgovarajućim.

11. Za potrebe stava 10. ovog člana:

(a) Država potpisnica u koju se pomenuto lice premešta je ovlašćena i dužna da to lice drži u pritvoru, osim ukoliko drukčije nije zatraženo ili odobreno od države potpisnice iz koje je lice premešteno;

(b) Država potpisnica u koju se pomenuto lice premešta će bez odlaganja izvršiti svoju obavezu vraćanja tog lica u pritvoru države potpisnice iz koje je lice premešteno, na osnovu prethodnog ili nekog drugog dogovora između nadležnih organa obeju država potpisnica;

(c) Država potpisnica u koju je lice premešteno neće zahtevati od države potpisnice iz koje je lice premešteno da pokrene postupak za ekstradiciju radi vraćanja tog lica;

(d) Licu koje je premešteno uračunava se u izdržavanje kazne koju izdržava u državi iz koje je premešteno vreme provedeno u pritvoru u državi potpisnici u koju je premešteno.

12. Osim ako se država potpisnica iz koje neko lice treba da bude premešteno u skladu sa st. 10. i 11. ovog člana ne složi sa tim, to lice, koje god da je nacionalnosti, neće biti krivično gonjeno, pritvarano, kažnjavano ili podvrgnuto bilo kojem drugom ograničenju lične slobode na teritoriji države u koju se premešta u vezi sa delima, nečinjenjem ili osudama pre njegovog odlaska sa teritorije države iz koje se to lice premešta.

13. Svaka država potpisnica imenuje centralni organ koji ima odgovornost i ovlašćenje da prima zahteve za uzajamnu pravnu pomoć i da ih ili izvršava ili prenosi nadležnim organima radi izvršenja. U slučajevima kada država potpisnica ima poseban region ili teritoriju sa odvojenim sistemom uzajamne pravne pomoći, ona može da odredi poseban centralni organ koji ima istu funkciju za taj region ili teritoriju. Centralni organi se staraju da se primljeni zahtevi brzo i pravilno izvrše i prenesu. U slučajevima kada centralni organ prenese zahtev nadležnom organu radi izvršenja, on pomaže brzo i pravilno izvršenje zahteva od strane nadležnog organa. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija će biti obavešten o centralnom organu određenom za ovu srhu u trenutku kada svaka država potpisnica deponuje svoj instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja ili pristupanja ovoj konvenciji. Zahtevi za uzajamnu pravnu pomoć i bilo koji dopis vezan za to prosleđuju se centralnim organima koje su odredile države potpisnice. Ovaj zahtev neće uticati na pravo države potpisnice da traži da joj takvi zahtevi i dopisi budu upućeni diplomatskim putem, a u hitnim slučajevima kada se države potpisnice slože, preko Međunarodne organizacije kriminalističke policije, ako je to moguće.

14. Zahtevi se podnose u pisanoj formi ili, tamo gde je moguće, bilo kojim sredstvima koja mogu da ostave pisani trag, na jeziku koji je prihvatljiv za zamoljenu državu potpisnicu, pod uslovima koji omogućavaju toj državi potpisnici da utvrdi autentičnost. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija biće obavešten o jeziku ili jezicima koji su prihvatljivi za svaku državu potpisnicu u trenutku kada ona deponuje svoj instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja ili pristupanja ovoj konvenciji.

U hitnim slučajevima, kada se o tome saglase države potpisnice, zahtevi mogu da se podnesu i usmeno, ali će odmah potom biti potvrđeni u pisanoj formi.

15. Zahtev za uzajamnu pravnu pomoć sadrži:

- (a) identitet organa koji podnosi zahtev;
- (b) predmet i prirodu istrage, krivičnog gonjenja ili sudskog postupka na koji se zahtev odnosi i ime i funkcije organa koji sprovodi istragu, krivično gonjenje ili sudski postupak;
- (c) rezime relevantnih činjenica, osim ako se zahtevom traži uručenje sudskih dokumenata;
- (d) opis pomoći koja se traži i detalje bilo koje posebne procedure koju država potpisnica molilja želi da bude primenjena;
- (e) tamo gde je moguće, identitet, lokaciju i nacionalnost bilo kog lica koje ima veze sa zahtevom; i
- (f) svrhu za koju se traži dokaz, informacija ili preduzimanje radnje.

16. Zamoljena država potpisnica može da traži dodatne informacije kada joj se čini da je to neophodno radi izvršenja zahteva u skladu sa njenim domaćim zakonodavstvom ili kada to može da olakša to izvršenje.

17. Zahtev se izvršava u skladu sa domaćim zakonodavstvom zamoljene države potpisnice i, u meri u kojoj to nije u suprotnosti sa domaćim zakonodavstvom zamoljene države potpisnice i tamo gde je to moguće, u skladu sa procedurom navedenom u zahtevu.

18. Kad god je to moguće i u skladu sa osnovnim principima domaćeg zakonodavstva, kada se neko lice nalazi na teritoriji države potpisnice, a treba da bude saslušano kao svedok ili veštak od strane sudskih organa druge države potpisnice, prva država potpisnica može, na zahtev one druge, da dozvoli da saslušanje bude održano putem video konferencije ako nije moguće ili poželjno da se lice koje je u pitanju lično pojavi na teritoriji države potpisnice molilje. Države potpisnice mogu da se dogovore da saslušanje bude sprovedeno od strane sudskog organa države potpisnice molilje, a da mu prisustvuje sudski organ zamoljene države potpisnice.

19. Država potpisnica molilja neće prenositi ili koristiti informacije ili dokaze koje joj je dostavila zamoljena država potpisnica u istrazi, prilikom krivičnog gonjenja ili sudskog postupka osim onih navedenih u zahtevu, bez prethodnog pristanka zamoljene države potpisnice. Ništa u ovom stavu ne sprečava državu potpisnicu molilju da u svom postupku otkrije informacije ili dokaze koji okrivljenog oslobađaju krivice. U ovom drugom slučaju, država potpisnica molilja obaveštava zamoljenu državu potpisnicu pre otkrivanja i, ako je tako traženo, konsultuje se sa zamoljenom državom potpisnicom. Ako, u izuzetnim slučajevima, nije u mogućnosti da je obavesti unapred, država potpisnica molilja će o otkrivanju obavestiti zamoljenu državu potpisnicu bez odlaganja.

20. Država potpisnica molilja može da traži da zamoljena država potpisnica čuva poverljivost činjenica i suštine zahteva, osim u meri koja je potrebna da se izvrši zahtev. Ako zamoljena država potpisnica ne može da ispoštuje zahteve poverljivosti, ona odmah obaveštava državu potpisnicu molilju.

21. Uzajamna pravna pomoć može se odbiti:

- (a) ako zahtev nije podnet u skladu sa odredbama ovog člana;
- (b) ako zamoljena država potpisnica smatra da bi izvršenje tog zahteva verovatno štetilo njenom suverenitetu, bezbednosti, javnom redu ili drugim bitnim interesima;
- (c) ako bi organima zamoljene države potpisnice bilo zabranjeno prema domaćem zakonodavstvu da izvrše radnju koja se traži u odnosu na bilo koje slično krivično delo, da je ono bilo predmet istrage, krivičnog gonjenja ili sudskog postupka pod njihovom sopstvenom jurisdikcijom;
- (d) ako bi bilo u suprotnosti sa pravnim sistemom zamoljene države potpisnice da se zahtevu za uzajamnu pravnu pomoć udovolji.

22. Države potpisnice ne mogu da odbiju zahtev za uzajamnu pravnu pomoć samo na osnovu toga što se smatra da krivično delo uključuje i fiskalna pitanja.

23. Za bilo koje odbijanje uzajamne pravne pomoći daju se razlozi.

24. Zamoljena država potpisnica izvršava zahtev za uzajamnu pravnu pomoć što je pre moguće i uzima u obzir, u meri u kojoj je to moguće krajnje rokove koje predloži država potpisnica molilja, za koje je potrebno da budu navedeni razlozi po mogućnosti u zahtevu. Zamoljena država potpisnica odgovara na razumne zahteve države potpisnice molilje o napretku u postupanju po zahtevu. Država potpisnica molilja odmah obaveštava zamoljenu državu potpisnicu kada tražena pomoć nije više potrebna.

25. Zamoljena država potpisnica može da odloži uzajamnu pravnu pomoć s obrazloženjem da to smeta istrazi, krivičnom gonjenju ili sudskom postupku koji je u toku.

26. Pre odbijanja zahteva, shodno stavu 21. ovog člana, ili odlaganja njegovog izvršenja, shodno stavu 25. ovog člana, zamoljena država potpisnica konsultuje se sa državom potpisnicom moliljom da bi razmotrila da li pomoć može da bude pružena pod uslovima i u granicama za koje ona proceni da su neophodni. Ako država potpisnica molilja prihvati pomoć pod uslovima ona treba da ih se pridržava.

27. Ne utičući na primenu stava 12. ovog člana, svedok, veštak ili drugo lice koje, na zahtev države potpisnice molilje, pristane da pruži dokaze u postupku ili da pomogne u istrazi, krivičnom gonjenju ili sudskom postupku na teritoriji države potpisnice molilje, neće biti krivično gonjeno, pritvoreno ili kažnjeno ili podvrgnuto bilo kom drugom ograničenju lične slobode na toj teritoriji u odnosu na bilo koja dela načinjena ili osude pre njegovog odlaska sa teritorije zamoljene države potpisnice. Takva garancija prestaje ako svedok, veštak ili drugo lice, nakon što je u periodu od petnaest uzastopnih dana ili u bilo kom periodu dogovorenom od strane država potpisnica od datuma kada je zvanično obavешteno da sudskim organima njegovo prisustvo nije više potrebno, imalo priliku da napusti državu potpisnicu molilju, ipak dobrovoljno ostalo na teritoriji države potpisnice molilje, ili se, nakon što ju je napustilo, vratilo po svojoj sopstvenoj slobodnoj volji.

28. Uobičajene troškove izvršavanja zahteva snosi zamoljena država potpisnica, osim ako se dotične države potpisnice drugačije ne dogovore. Ako su, da bi se zahtev ispunio, potrebni ili će biti potrebni, troškovi znatne ili neuobičajene prirode, države potpisnice će se konsultovati da bi utvrdile uslove i odredbe pod kojima će zahtev biti izvršen, kao i način na koji će troškovi biti pokriveni.

29. Zamoljena država potpisnica:

(a) Dostavlja državi potpisnici molilji kopije vladine evidencije, dokumente ili informacije u njenom posedu koji su prema njenom domaćem zakonodavstvu dostupni javnosti;

(b) Može, po svom nahođenju, da dostavi državi potpisnici molilji, u celini ili delimično ili podložno uslovima za koje proceni da su celishodni, kopije bilo koje vladine evidencije, dokumenta ili informacije u njenom posedu koji prema njenom domaćem zakonodavstvu nisu dostupni javnosti.

30. Države potpisnice razmatraju, prema potrebi, mogućnost zaključivanja bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili aranžmana koji bi bili u funkciji odredaba ovog člana, davali mu praktično dejstvo ili ga poboljšavali.

Član 19

Zajedničke istrage

Države potpisnice će razmatrati zaključivanje bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili aranžmana prema kojima, u odnosu na stvari koje su predmet istraga, krivičnih gonjenja ili sudskih postupaka u jednoj ili više država zainteresovani nadležni organi mogu da obrazuju zajedničke istražne organe. U odsustvu takvih sporazuma ili aranžmana, zajedničke istrage mogu da se preduzimaju na osnovu dogovora za svaki pojedinačni slučaj. Države potpisnice o kojima je reč postaraće se da se u potpunosti poštuju suverenitet države potpisnice na čijoj teritoriji takva istraga treba da bude preduzeta.

Član 20

Specijalne istražne tehnike

1. Ako to dozvoljavaju osnovni principi njenog domaćeg pravnog sistema, svaka država potpisnica, u okviru svojih mogućnosti i pod uslovima propisanim njenim domaćim zakonodavstvom, preduzima neophodne mere da omogući odgovarajuće korišćenje kontrolisane isporuke i, tamo gde proceni da je to celishodno, korišćenje drugih specijalnih istražnih tehnika, kao što je elektronsko praćenje ili drugi oblici nadzora i tajne operacije, od strane nadležnih organa na njenoj teritoriji za potrebe efikasne borbe protiv organizovanog kriminala.

2. Za svrhe istrage u krivičnim delima koja su obuhvaćena ovom konvencijom, države potpisnice se podstiču da zaključče, kada je potrebno, odgovarajuće bilateralne ili multilateralne sporazume ili aranžmane za korišćenje takvih specijalnih istražnih aktivnosti u kontekstu saradnje na međunarodnom nivou. Takvi sporazumi ili aranžmani se zaključuju i primenjuju uz puno poštovanje principa suverene jednakosti država i sprovode se strogo u skladu sa odredbama tih sporazuma ili aranžmana.

3. U odsustvu sporazuma ili aranžmana onako kako je izneto u stavu 2. ovog člana, odluke o korišćenju tih specijalnih istražnih tehnika na međunarodnom nivou donose se od slučaja do slučaja i mogu, kada je to potrebno, da uzmu u obzir finansijske aranžmane i dogovore u odnosu na vršenje jurisdikcije od strane dotičnih država potpisnica.

4. Odluke o korišćenju kontrolisane isporuke na međunarodnom nivou mogu, uz pristanak država potpisnica koje su u pitanju, da obuhvate i metode kao što je presretanje robe i dozvoljavanje da roba produži netaknuta ili da bude uklonjena ili zamenjena u celini ili delimično.

Član 21

Prenos krivičnog postupka

Države potpisnice će razmotriti mogućnost da jedna na drugu prenesu postupak krivičnog gonjenja za krivično delo obuhvaćeno ovom konvencijom u slučajevima u kojima se smatra da bi takav prenos bio u interesu pravilnog sprovođenja pravde, naročito u slučajevima kada je obuhvaćeno nekoliko jurisdikcija, u cilju jedinstvenog krivičnog gonjenja.

Član 22

Ustanovljenje kaznenih evidencija

Svaka država potpisnica može da usvoji takve zakonske i druge mere koje mogu biti potrebne da bi se uzele u obzir, pod uslovima i u one svrhe za koje proceni da su celishodne, bilo koje ranije osude u drugoj državi određenog učinioca u cilju korišćenja takvih informacija u krivičnom postupku koji se odnosi na krivično delo obuhvaćeno ovom konvencijom.

Član 23

Utvrđivanje ometanja pravde kao krivičnog dela

Svaka država potpisnica će usvojiti takve zakonske i druge mere koje mogu biti potrebne da se utvrde kao krivična dela, kada su izvršena namerno:

(a) korišćenje fizičke sile, pretnje i zastrašivanja ili obećavanje, nuđenje ili davanje nepripadajuće koristi da bi se nagovorilo na lažno svedočenje ili da bi se uticalo na davanje iskaza svedoka ili na izvođenje dokaza u postupku koji se odnosi na izvršenje krivičnih dela obuhvaćenih ovom konvencijom;

(b) korišćenje fizičke sile, pretnje i zastrašivanja radi uticaja na vršenje službene dužnosti od strane službenika pravosudnih organa ili organa unutrašnjih poslova u vezi sa izvršenjem krivičnih dela obuhvaćenih ovom konvencijom. Ništa u ovom podstavu ne utiče na pravo država potpisnica da zakonima štite i druge kategorije državnih službenika.

Član 24

Zaštita svedoka

1. Svaka država potpisnica će preduzeti odgovarajuće mere, u okviru svojih mogućnosti, kojima će pružiti delotvornu zaštitu od moguće odmazde ili zastrašivanja svedoka koji svedoče u krivičnim postupcima povodom krivičnih dela obuhvaćenih ovom konvencijom a, po potrebi, njihovim rođacima i drugim njima bliskim licima.

2. Mere predviđene u stavu 1. ovog člana mogu da obuhvate, između ostalog, bez uticaja na pravo okrivljenog, uključujući i pravo na poštovanje zakona:

(a) utvrđivanje procedure za fizičku zaštitu takvih lica, kao što je, u meri u kojoj je neophodno i izvodljivo, njihovo preseljenje i dozvola, tamo gde je potrebno, da informacije o njihovom identitetu i mestu gde se trenutno nalaze ne budu otkrivene ili otkrivanje takvih informacija bude ograničeno;

(b) donošenje pravila o dokaznom postupku koja dozvoljavaju da svedočenje bude dato na način koji osigurava sigurnost svedoka, kao što je dozvoljavanje da svedočenje bude dato korišćenjem komunikacione tehnologije kao što su video linkovi ili druga adekvatna sredstva.

3. Država potpisnica će razmotriti potrebu sklapanja sporazuma ili aranžmana sa drugim državama radi preseljenja lica iz stava 1. ovog člana.

4. Odredbe ovog člana takođe se primenjuju i na žrtve ukoliko su one svedoci.

Član 25

Pomoć žrtvama i njihova zaštita

1. Svaka država potpisnica će preduzimati odgovarajuće mere u okviru svojih mogućnosti, radi pružanja pomoći i zaštite žrtvama krivičnih dela obuhvaćenih ovom konvencijom, naročito u slučajevima pretnji odmazdom ili zastrašivanja.

2. Svaka država potpisnica će uspostaviti odgovarajući postupak da bi obezbedila pravo na korišćenje naknade i restituciju žrtvama krivičnih dela obuhvaćenih ovom konvencijom.

3. Svaka država potpisnica će, shodno svom domaćem zakonodavstvu, omogućiti da stavovi i pitanja od interesa za žrtve budu izneti i razmotreni u odgovarajućim fazama krivičnog postupka protiv učinilaca na način koji neće uticati na pravo odbrane.

Član 26

Mere za unapređivanje saradnje sa organima unutrašnjih poslova

1. Svaka država potpisnica će preduzeti odgovarajuće mere da bi podstakla lica koja učestvuju ili su učestvovala u grupama za organizovani kriminal:

(a) da pruže informacije koje su korisne za nadležne organe za potrebe istrage i dokaznog postupka u stvarima kao što su:

(i) identitet, priroda, sastav, struktura, lokacija ili aktivnosti grupa za organizovani kriminal;

(ii) veze, uključujući međunarodne veze, sa drugim grupama za organizovani kriminal;

(iii) krivična dela koja su grupe za organizovani kriminal izvršile ili mogu da izvrše;

(b) da pruže faktičku, konkretnu pomoć nadležnim organima koja može da doprinese da grupe za organizovani kriminal budu lišene njihovih resursa ili dobiti od kriminala.

2. Svaka država potpisnica će razmotriti mogućnost da predvidi, u odgovarajućim slučajevima, blaže kazne za okrivljeno lice koje značajno saraduje u istrazi ili krivičnom gonjenju u vezi sa krivičnim delom obuhvaćenim ovom konvencijom.

3. Svaka država potpisnica će razmotriti mogućnost da predvidi, u skladu sa osnovnim principima svog domaćeg zakonodavstva, davanje imuniteta od krivičnog gonjenja licu koje je značajno saradivalo u istrazi ili krivičnom gonjenju u vezi sa krivičnim delom obuhvaćenim ovom konvencijom.

4. Zaštita tih lica će biti onakva kakva je predviđena članom 24. ove konvencije.

5. U slučajevima kada lice iz stava 1. ovog člana, koje se nalazi u jednoj državi potpisnici, može da pruži značajnu saradnju nadležnim organima druge države potpisnice, dotične države potpisnice mogu da razmotre sklapanje sporazuma ili aranžmana, u skladu sa njihovim domaćim zakonodavstvom, koji se odnose na moguće obezbeđivanje od strane druge države potpisnice tretmana iznetog u st. 2. i 3. ovog člana.

Član 27

Saradnja organa unutrašnjih poslova

1. Države potpisnice će tesno međusobno saradivati, u skladu sa svojim domaćim pravnim i administrativnim sistemima, da bi poboljšale delotvornost akcija organa unutrašnjih poslova u borbi protiv krivičnih dela obuhvaćenih ovom konvencijom.

Svaka država potpisnica će naročito usvojiti efikasne mere:

(a) za unapređivanje, i tamo gde je neophodno, uspostavljanje puteva za komunikaciju između svojih nadležnih organa, agencija i službi da bi olakšala sigurnu i brzu razmenu informacija koje se odnose na sve aspekte krivičnih dela obuhvaćenih ovom konvencijom, uključujući, ako države potpisnice koje su u pitanju procene da je to celishodno, veze sa drugim kriminalnim aktivnostima;

(b) za saradnju sa drugim državama potpisnicima u sprovođenju istraga u vezi sa krivičnim delima obuhvaćenim ovom konvencijom, koja se odnosi na:

(i) identitet, mesto gde se trenutno nalaze i aktivnosti lica osumnjičenih da su umešana u takva krivična dela ili lokaciju drugih lica s tim u vezi;

(ii) kretanje dobiti od kriminala ili imovine stečene izvršenjem takvih krivičnih dela;

(iii) kretanje imovine, opreme ili drugih sredstava koja se koriste ili su namenjena za korišćenje u izvršenju takvih krivičnih dela;

(c) za obezbeđivanje, kada je potrebno, neophodnih predmeta ili količina supstanci za potrebe analiza ili istrage;

(d) za olakšanje efikasne koordinacije između nadležnih organa, agencija i službi i za unapređivanje razmene kadrova i drugih eksperata, uključujući, shodno bilateralnim sporazumima ili aranžmanima između dotičnih država potpisnica, postavljanje oficira za vezu;

(e) za razmenu informacija sa drugim državama potpisnicama o specifičnim sredstvima i metodima koje koriste grupe za organizovani kriminal uključujući, tamo gde je primenljivo, rute i prevozna sredstva i korišćenje lažnih identiteta, izmenjenih ili lažnih dokumenata ili drugih metoda za sakrivanje njihovih aktivnosti;

(f) za razmenu informacija i koordiniranje administrativnih i drugih mera koje se preduzimaju prema potrebi u cilju rane identifikacije krivičnih dela obuhvaćenih ovom konvencijom.

2. U cilju primene ove konvencije, države potpisnice će razmotriti potrebu zaključivanja bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili aranžmana o direktnoj saradnji između svojih organa unutrašnjih poslova, a u slučajevima kada takvi sporazumi ili aranžmani već postoje, potrebu njihove izmene i dopune. U odsustvu takvih sporazuma ili aranžmana između dotičnih država potpisnica, potpisnice mogu da smatraju ovu konvenciju kao osnovu za međunarodnu saradnju organa unutrašnjih poslova u vezi sa krivičnim delima obuhvaćenim ovom konvencijom. Kad god je to celishodno, države potpisnice u punoj meri koriste sporazume ili aranžmane, uključujući međunarodne ili regionalne organizacije, za unapređivanje saradnje između njihovih organa unutrašnjih poslova.

3. Države potpisnice će nastojati da saraduju u okviru svojih mogućnosti da bi odgovorile na transnacionalni organizovani kriminal počinjen korišćenjem moderne tehnologije.

Član 28

Prikupljanje, razmena i analiza informacija o prirodi organizovanog kriminala

1. Svaka država potpisnica će analizirati, u konsultaciji sa naučnim i akademskim udruženjima, trendove organizovanog kriminala na svojoj teritoriji, okolnosti u kojima organizovani kriminal deluje, kao i profesionalne grupe i tehnologije koje u tome učestvuju.

2. Države potpisnice će razmotriti razradu i razmenu analitičkih stručnih znanja koja se odnose na aktivnosti organizovanog kriminala između sebe i kroz međunarodne i regionalne organizacije. U tu svrhu, treba izraditi zajedničke definicije, standarde i metodologije i primeniti ih prema potrebi.

3. Svaka država potpisnica će razmotriti praćenje svoje politike i stvarnih mera za borbu protiv organizovanog kriminala i ocenjivanje njihove delotvornosti i efikasnosti.

Član 29

Obuka i tehnička pomoć

1. Svaka država potpisnica će, u meri koja je neophodna, pokretati, razrađivati ili poboljšati specifične programe obuke za pripadnike organa reda, uključujući tu i tužioce, istražne sudije i carinsko osoblje i drugo osoblje koje radi u oblasti prevencije, otkrivanja i kontrole krivičnih dela obuhvaćenih ovom konvencijom. Ti programi mogu da obuhvate preraspoređivanje i razmenu osoblja. Ti programi baviće se, posebno i u meri dozvoljenoj domaćim zakonodavstvom, sledećim:

- (a) metodima koji se koriste u prevenciji, otkrivanju i kontroli krivičnih dela obuhvaćenih ovom konvencijom;
- (b) rutama i tehnikama koje koriste lica osumnjičena da su umešana u krivična dela obuhvaćena ovom konvencijom, uključujući u tranzitnim državama, i odgovarajuće kontramere;
- (c) praćenjem kretanja krijumčarene robe;
- (d) otkrivanjem i praćenjem kretanja dobiti od kriminala, imovine, opreme ili drugih sredstava i metoda koji se koriste za prenos, sakrivanje ili prikrivanje te dobiti, imovine, opreme ili drugih sredstava, kao i metodima koji se koriste u borbi protiv pranja novca i drugih finansijskih krivičnih dela;
- (e) prikupljanjem dokaza;
- (f) tehnikama kontrole u slobodnim trgovinskim zonama i slobodnim lukama;
- (g) modernom policijskom opremom i tehnikama, uključujući elektronsko praćenje, kontrolisane isporuke i tajne operacije;
- (h) metodima koji se koriste u borbi protiv transnacionalnog organizovanog kriminala počinjenog korišćenjem kompjutera, telekomunikacionih mreža ili drugih oblika moderne tehnologije; i
- (i) metodima koji se koriste za zaštitu žrtava i svedoka.

2. Države potpisnice će pomagati jedna drugoj u planiranju i sprovođenju programa istraživanja i obuke namenjenih razmeni stručnih znanja u oblastima pomenutim u stavu 1. ovog člana i u tom cilju će takođe, kada je potrebno, koristiti regionalne i međunarodne konferencije i seminare za unapređivanje saradnje i za stimulisanje razgovora o problemima koji brinu sve, uključujući i specijalne probleme i potrebe tranzitnih država.

3. Države potpisnice će unapređivati obuku i tehničku pomoć koja će olakšati ekstradiciju i uzajamnu pravnu pomoć. Takva obuka i tehnička pomoć mogu da obuhvate učenje jezika, preraspoređivanje i razmenu kadrova između centralnih organa ili agencija sa odgovarajućim nadležnostima.

4. U slučaju da postoje bilateralni i multilateralni sporazumi ili aranžmani, države potpisnice će jačati, u potrebnoj meri, napore da se maksimalno pojačaju operativne aktivnosti i aktivnosti obuke u okviru međunarodnih i regionalnih organizacija i u okviru drugih relevantnih bilateralnih i multilateralnih sporazuma ili aranžmana.

Član 30

Druge mere: sprovođenje Konvencije kroz ekonomski razvoj i tehničku pomoć

1. Države potpisnice će preduzimati mere koje vode optimalnom sprovođenju ove konvencije u meri koja je moguća, kroz međunarodnu saradnju, uzimajući u obzir negativne posledice organizovanog kriminala po društvo uopšte, naročito po održivi razvoj.

2. Države potpisnice će ulagati konkretne napore, u meri u kojoj je moguće i to u međusobnoj koordinaciji i sa međunarodnim i regionalnim organizacijama:

- (a) da bi unapredile svoju saradnju na različitim nivoima sa zemljama u razvoju, u cilju jačanja sposobnosti ovih zemalja da sprečavaju transnacionalni organizovani kriminal i da se bore protiv njega;
- (b) da bi uvećale finansijsku i materijalnu pomoć za podršku naporima zemalja u razvoju da se efikasno bore protiv transnacionalnog organizovanog kriminala i da bi im pomogle da uspešno sprovedu ovu konvenciju;
- (c) da bi pružile tehničku pomoć zemljama u razvoju i zemljama čije su privrede u tranziciji kako bi im se pomoglo da zadovolje svoje potrebe za sprovođenje ove konvencije. U tom cilju, države potpisnice nastoje da uplaćuju adekvatne i redovne dobrovoljne priloge na račun koji je posebno namenjen za tu svrhu u okviru mehanizma. Ujedinjenih nacija za finansiranje. Države potpisnice mogu takođe posebno da razmotre, u skladu sa svojim domaćim zakonodavstvom i odredbama ove konvencije, uplatu na gore pomenuti račun određenog procenta novca, ili odgovarajuće vrednosti, od dobiti od kriminala ili imovine konfiskovane u skladu sa odredbama ove konvencije;
- (d) da bi podstakle i ubedile druge države i finansijske institucije prema potrebi da im se pridruži u naporima u skladu sa ovim članom, naročito pružanjem više programa obuke i obezbeđivanjem moderne opreme za zemlje u razvoju kako bi im se pomoglo da postignu ciljeve ove konvencije.

3. U meri u kojoj je moguće, ove mere neće uticati na postojeće obaveze pružanja strane pomoći ili na druge aranžmane finansijske saradnje na bilateralnom, regionalnom ili međunarodnom nivou.

4. Države potpisnice mogu da zaključuju bilateralne ili multilateralne sporazume ili aranžmane o materijalnoj ili logističkoj pomoći, uzimajući u obzir finansijske aranžmane koji su neophodni da bi sredstva međunarodne saradnje predviđena ovom konvencijom bila delotvorna i za prevenciju, otkrivanje i suzbijanje transnacionalnog organizovanog kriminala.

Član 31

Prevencija

1. Države potpisnice će nastojati da izrade i procene nacionalne projekte i da utvrde i unaprede najbolju praksu i politiku u cilju prevencije transnacionalnog organizovanog kriminala.

2. Države potpisnice će nastojati da, u skladu sa osnovnim principima svog domaćeg zakonodavstva, smanje postojeće ili buduće mogućnosti da grupe za organizovani kriminal učestvuju na zakonitim tržištima sa dobiti od kriminala, kroz odgovarajuće zakonske, administrativne ili druge mere. Ove mere treba da budu usredsređene na:

- (a) jačanje saradnje između organa unutrašnjih poslova ili tužilaca i relevantnih privatnih subjekata, uključujući industriju;
- (b) unapređivanje izrade standarda i procedura namenjenih očuvanju integriteta javnih i relevantnih privatnih subjekata, kao i kodeksa ponašanja za odgovarajuće profesije, naročito pravnike, javne beležnike, poreske konsultante i računovođe;
- (c) prevenciju zloupotrebe od strane grupa za organizovani kriminal procedura licitacija koje sprovode državni organi i dotacija i dozvola koje daju državni organi za komercijalnu delatnost;
- (d) prevenciju zloupotrebe pravnih lica od strane grupa za organizovani kriminal, takve mere mogu da obuhvate:
  - (i) uspostavljanje javne evidencije o pravnim i fizičkim licima koja učestvuju u osnivanju, rukovođenju i finansiranju pravnih lica;
  - (ii) uvođenje mogućnosti da lica osuđena za krivična dela obuhvaćena ovom konvencijom budu diskvalifikovana, sudskim nalogom ili bilo kojim drugim odgovarajućim sredstvima, u jednom razumnom vremenskom periodu, za vršenje funkcije direktora pravnih lica registrovanih u njihovoj jurisdikciji;
  - (iii) uspostavljanje nacionalne evidencije o licima koja su diskvalifikovana za vršenje funkcije direktora pravnih lica; i
  - (iv) razmenu informacija sadržanih u evidencijama iz podstavova (d), (i) i (iii) ovog stava sa nadležnim organima drugih država potpisnica.

3. Države potpisnice će nastojati da potpomognu reintegraciju u društvo lica osuđenih za krivična dela obuhvaćena ovom konvencijom.

4. Države potpisnice će nastojati da periodično ocenjuju postojeće relevantne pravne propise i administrativnu praksu u cilju otkrivanja koliko su podložne i zloupotrebi od strane grupa za organizovani kriminal.

5. Države potpisnice će nastojati da podignu nivo svesti u javnosti o postojanju, uzrocima i težini transnacionalnog organizovanog kriminala i o tome kakvu pretnju on predstavlja. Informacije mogu da se šire putem masovnih sredstava javnog informisanja, tamo gde je potrebno i obuhvataju mere za unapređivanje učešća javnosti u sprečavanju tog kriminala i borbi protiv njega.

6. Svaka država potpisnica će obavestiti Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija o imenu i adresi organa (jednog ili više) koji mogu da pomognu drugim državama potpisnicama u razradi mera za prevenciju transnacionalnog organizovanog kriminala.

7. Države potpisnice će prema potrebi, saradivati jedna sa drugom i sa relevantnim međunarodnim i regionalnim organizacijama na unapređivanju i razvijanju mera iz ovog člana. To uključuje i učešće u međunarodnim projektima koji imaju za cilj prevenciju transnacionalnog organizovanog kriminala, na primer ublažavanjem okolnosti koje čine socijalno marginalizovane grupe podložnim za aktivnosti transnacionalnog organizovanog kriminala.

Član 32

Konferencija potpisnica Konvencije

1. Ovim se osniva Konferencija potpisnica ove konvencije da bi se povećale sposobnosti država potpisnica da se bore protiv transnacionalnog organizovanog kriminala i da unapređuju i nadgledaju primenu ove konvencije.

2. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija saziva Konferenciju potpisnica najkasnije godinu dana nakon stupanja na snagu ove konvencije. Konferencija potpisnica usvaja poslovnik i pravila koja uređuju aktivnosti iznete u st. 3. i 4. ovog člana (uključujući pravila koja se odnose na plaćanje troškova podnetih u sprovođenju ovih aktivnosti).

3. Konferencija potpisnica se dogovara o mehanizmima za postizanje ciljeva iz stava 1. ovog člana, uključujući:

- (a) olakšavanje aktivnosti država potpisnica prema čl. 29, 30. i 31. ove konvencije, i time što će podsticati mobilizaciju dobrovoljnih doprinosa;

(b) olakšavanje razmene informacija među državama potpisnicama o modelima i trendovima transnacionalnog organizovanog kriminala i o uspešnoj praksi za borbu protiv njega;

(c) saradnju sa relevantnim međunarodnim i regionalnim organizacijama i nevladinim organizacijama;

(d) periodični pregled primene ove konvencije;

(e) davanje preporuka za poboljšanje ove konvencije i njene primene.

4. Za svrhe st. 3 (d) i (e) ovog člana, Konferencija potpisnica će sticati neophodna saznanja o merama koje su preduzele države potpisnice za sprovođenje ove konvencije i teškoćama na koje su pri tome naišle putem informacija koje one dostavljaju i dopunskih mehanizama pregleda koje ustanovi Konferencija potpisnica.

5. Svaka država potpisnica će dostavljati Konferenciji potpisnica informacije o svojim programima, planovima i praksi, kao i zakonskim i administrativnim merama za primenu ove konvencije, kako to traži Konferencija potpisnica.

Član 33

Sekretarijat

1. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija obezbeđuje neophodne usluge sekretarijata Konferenciji potpisnica Konvencije.

2. Sekretarijat:

(a) pomaže Konferenciji potpisnica u obavljanju aktivnosti iznetih u članu 32. ove konvencije ili vrši pripreme i obezbeđuje neophodne usluge za zasedanja Konferencije potpisnica;

(b) na zahtev, pomaže državama potpisnicama da dostave informacije Konferenciji potpisnica kako je predviđeno članom 32. stav 5. ove konvencije; i

(c) stara se o neophodnoj koordinaciji sa sekretarijatima relevantnih međunarodnih i regionalnih organizacija.

Član 34

Primena Konvencije

1. Svaka država potpisnica preduzima neophodne mere, uključujući zakonske i administrativne mere, u skladu sa osnovnim principima svog domaćeg zakonodavstva, da bi osigurala sprovođenje svojih obaveza prema ovoj konvenciji.

2. Krivična dela ustanovljena u skladu sa čl. 5, 6, 8. i 23. ove konvencije biće ustanovljena i u domaćem zakonodavstvu svake države potpisnice nezavisno od transnacionalne prirode ili umešanosti grupa za organizovan kriminal kako je opisano u članu 3. stav 1. ove konvencije, osim u meri da član 5. ove konvencije zahteva umešanost neke grupe za organizovani kriminal.

3. Svaka država potpisnica može da usvoji i strože ili oštrije mere nego što su one predviđene ovom konvencijom za prevenciju transnacionalnog organizovanog kriminala i borbu protiv njega.

Član 35

Rešavanje sporova

1. Države potpisnice nastoje da reše sporove koji se odnose na tumačenje ili primenu ove konvencije putem pregovora.

2. Bilo koji spor između dve ili više država potpisnica koji se odnosi na tumačenje ili primenu ove konvencije, a koji ne može da bude rešen putem pregovora u razumnom roku, predaje se na zahtev jedne od tih država potpisnica arbitraži. Ako, šest meseci od dana predaje zahteva arbitraži, te države potpisnice ne mogu da se dogovore o organizovanju arbitraže, bilo koja od tih država potpisnica može da prepusti spor Međunarodnom sudu pravde zahtevom u skladu sa Statutom suda.

3. Svaka država potpisnica može, u trenutku potpisivanja, ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja ili pristupanja ovoj konvenciji, da izjavi da se ne smatra obavezanom stavom 2. ovog člana. Druge države potpisnice neće biti obavezane stavom 2. ovog člana u odnosu na bilo koju državu potpisnicu koja je izvršila takvu rezervu.

4. Bilo koja država potpisnica koja je izrazila rezervu u skladu sa stavom 3. ovog člana može u bilo kom trenutku da povuče tu rezervu pisanim obaveštenjem Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija.

Član 36

Potpisivanje, ratifikacija, prihvatanje, odobravanje i pristupanje

1. Ova konvencija je otvorena za sve države za potpisivanje od 12. do 15. decembra 2000. u Palermu, Italija i nakon toga u sedištu Ujedinjenih nacija u Njujorku do 12. decembra 2001.

2. Ova konvencija je takođe otvorena za potpisivanje od strane regionalnih organizacija za ekonomsku integraciju pod uslovom da je bar jedna država članica te organizacije potpisala ovu konvenciju u skladu sa stavom 1. ovog člana.

3. Ova konvencija podleže ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja deponuju se kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija. Regionalna organizacija za ekonomsku integraciju može da deponuje svoj instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja ako je bar jedna od njenih država članica učinila isto. U tom instrumentu ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja, ta organizacija obaveštava o obimu svoje nadležnosti u vezi sa pitanjima uređenim ovom konvencijom. Ta organizacija takođe obaveštava depozitara o bilo kojoj relevantnoj izmeni u obimu svoje nadležnosti.

4. Ova konvencija je otvorena za pristupanje bilo koje države ili bilo koje regionalne organizacije za ekonomsku integraciju čija je bar jedna država članica potpisnica ove konvencije. Instrumenti pristupanja deponuju se kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija. U trenutku pristupanja, regionalna organizacija za ekonomsku integraciju obaveštava o obimu svoje nadležnosti u vezi sa pitanjima uređenim ovom konvencijom. Ta organizacija takođe obaveštava depozitara o bilo kojoj relevantnoj izmeni u obimu svoje nadležnosti.

Član 37

Odnos sa protokolima

1. Ova konvencija može da bude dopunjena jednim ili više protokola.
2. Da bi postala potpisnica protokola, država ili regionalna organizacija za ekonomsku integraciju mora takođe da bude potpisnica ove konvencije.
3. Država potpisnica ove konvencije nije obavezna protokolom osim ako ne postane potpisnica protokola u skladu sa odredbama iste.
4. Bilo koji protokol na ovu konvenciju tumači se zajedno sa ovom konvencijom, uzimajući u obzir svrhe tog protokola.

Član 38

Stupanje na snagu

1. Ova konvencija stupa na snagu devedesetog dana od datuma deponovanja četrdesetog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja. Za svrhe ovog stava, bilo koji instrument koji je deponovala regionalna organizacija za ekonomsku integraciju neće se računati kao dodatni u odnosu na one koje su deponovale države članice te organizacije.
2. Za svaku državu ili regionalnu organizaciju za ekonomsku integraciju koja ratifikuje, prihvati, odobri ili pristupi ovoj konvenciji nakon deponovanja četrdesetog instrumenta te vrste, ova konvencija stupa na snagu tridesetog dana od datuma deponovanja od strane te države ili organizacije relevantnog instrumenta.

Član 39

Amandmani

1. Nakon isteka pet godina od stupanja na snagu ove konvencije, država potpisnica može da predloži amandman i da ga prosledi Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija, koji će potom dostaviti predloženi amandman državama potpisnicama i Konferenciji potpisnica Konvencije da bi predlog bio razmotren i o njemu doneta odluka. Konferencija potpisnica će uložiti maksimalne napore da postigne konsenzus o svakom amandmanu. Ako svi napori za postizanje konsenzusa budu iscrpljeni i ne postigne se dogovor za usvajanje amandmana će, kao poslednja mera, biti potrebna dvotrećinska većina glasova država potpisnica koje su prisutne i koje su glasale na sastanku Konferencije potpisnica.
2. Regionalne organizacije za ekonomsku integraciju, u pitanjima koja spadaju u njihovu nadležnost, ostvaruju svoje pravo da glasaju prema ovom članu sa brojem glasova koji je jednak broju država njihovih članica koje su potpisnice ove konvencije. Te organizacije ne koriste svoje pravo da glasaju ako to svoje pravo iskoriste njihove države članice i obrnuto.
3. Amandman koji je usvojen u skladu sa stavom 1. ovog člana podleže ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju od strane država potpisnica.
4. Amandman koji je u skladu sa stavom 1. ovog člana stupa na snagu u odnosu na državu potpisnicu devedesetog dana od datuma deponovanja kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja takvog amandmana.
5. Kada amandman stupi na snagu, biće obavezujući za one države potpisnice koje su izrazile svoj pristanak da budu njime obavezane. Druge države potpisnice će i dalje biti obavezane odredbama ove konvencije i bilo kojim prethodnim amandmanima koje su ratifikovale, prihvatile ili odobrile.

Član 40

Otkazivanje

1. Država potpisnica može da otkáže ovu konvenciju pisanim obaveštenjem Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija. To otkazivanje stupa na snagu godinu dana od datuma kada je Generalni sekretar primio obaveštenje o tome.
2. Regionalna organizacija za ekonomsku integraciju prestaje da bude potpisnica ove konvencije kada je otkážu sve njene države članice.

3. Otkazivanje ove konvencije u skladu sa stavom 1. ovog člana povlači otkazivanje svih njenih protokola.

Član 41

Depozitar i jezici

1. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija je imenovani depozitar ove Konvencije.

2. Original ove konvencije, čiji arapski, kineski, engleski, francuski, ruski i španski tekst su podjednako autentični, deponovan je kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

U potvrdu čega, dole potpisana opunomoćena lica, propisno ovlašćena za to od strane svojih uvaženih vlada, potpisala su ovu Konvenciju.

PROTOKOL ZA PREVENCIJU, SUZBIJANJE I KAŽNJAVANJE TRGOVINE LJUDSKIM BIĆIMA, NAROČITO ŽENAMA I DECOM, KOJI DOPUNJAVA KONVENCIJU UJEDINJENIH NACIJA PROTIV TRANSNACIONALNOG ORGANIZOVANOG KRIMINALA

PREAMBULA

Države potpisnice Protokola

Izjavljujući da efikasna akcija na prevenciji i borbi protiv trgovine ljudskim bićima, naročito ženama i decom, zahteva jedan sveobuhvatan međunarodni pristup u zemljama porekla, tranzita i krajnjeg odredišta, koji obuhvata mere za prevenciju takve trgovine, kažnjavanje onih koji se bave takvom trgovinom i zaštitu žrtava takve trgovine, tako što će biti zaštićena i njihova međunarodno priznata ljudska prava;

Uzevši u obzir činjenicu da, uprkos postojanju niza međunarodnih instrumenata koji sadrže pravila i praktične mere za borbu protiv eksploatacije ljudskih bića, naročito žena i dece, nema univerzalnog instrumenta koji se bavi svim aspektima trgovine ljudskim bićima;

Zabrinute zbog toga što, u odsustvu takvog instrumenta, lica koja su podložna trgovini neće biti dovoljno zaštićena;

Podsećajući na rezoluciju Generalne skupštine 53/111 od 9. decembra 1998. u kojoj Skupština odlučuje da osnuje otvoreni međuvladin *ad hoc* komitet za potrebe izrade sveobuhvatne međunarodne konvencije protiv transnacionalnog organizovanog kriminala i za razgovore o izradi, između ostalog, jednog međunarodnog instrumenta koji se bavi pitanjima trgovine ženama i decom;

Uverene da će dopunjavanje Konvencije Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala jednim međunarodnim instrumentom za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudskim bićima, naročito ženama i decom, biti korisno u prevenciji i borbi protiv tog oblika kriminala;

Dogovorile su se o sledećem:

I OPŠTE ODREDBE

Član 1

Odnos prema Konvenciji Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala

1. Ovaj protokol dopunjava Konvenciju Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala. On se tumači zajedno sa Konvencijom.
2. Odredbe Konvencije odnose se, *mutatis mutandis*, na ovaj protokol, osim ako njim nije drugačije predviđeno.
3. Krivična dela ustanovljena u skladu sa članom 5. ovog protokola smatraju se krivičnim delima ustanovljenim u skladu sa Konvencijom.

Član 2

Izjava o svrsi

Svrha ovog protokola je:

- (a) prevencija i borba protiv trgovine ljudskim bićima, uz poklanjanje posebne pažnje ženama i deci;
- (b) zaštita i pomoć žrtvama takve trgovine, uz puno poštovanje njihovih ljudskih prava; i
- (c) unapređivanje saradnje među državama potpisnicama kako bi se ostvarili ovi ciljevi.

Član 3

Korišćenje termina

Za svrhu ovog protokola:

(a) "trgovina ljudskim bićima" znači vrbovanje, prevoženje, prebacivanje, skrivanje i primanje lica, putem pretnje silom ili upotrebom sile ili drugih oblika prisile, otmice, prevare, obmane, zloupotrebe ovlašćenja ili teškog položaja ili davanja ili primanja novca ili koristi da bi se dobio pristanak lica koje ima kontrolu nad drugim licem, u cilju eksploatacije. Eksploatacija obuhvata, kao minimum, eksploataciju prostitucije drugih lica ili druge oblike seksualne eksploatacije, prinudni rad ili službu, ropstvo ili odnos sličan ropstvu, servitut ili uklanjanje organa;

(b) pristanak žrtve trgovine ljudskim bićima na nameravanu eksploataciju iznetu u podstavu (a) ovog člana je bez značaja u slučajevima u kojima je korišćena bilo koja mera izneta u podstavu (a);

(c) vrbovanje, prevoženje, prebacivanje, skrivanje ili primanje deteta za svrhe eksploatacije smatra se "trgovina ljudskim bićima" čak i ako ne obuhvata bilo koje od sredstava iznetih u podstavu (a) ovog člana;

(d) "dete" znači bilo koju osobu mlađu od osamnaest godina.

Član 4

Delokrug primene

Ovaj protokol će se primenjivati, osim ako u njemu nije drukčije navedeno, na sprečavanje, istragu i gonjenje krivičnih dela utvrđenih u skladu sa članom 5. ovog protokola, u slučajevima u kojima su ta krivična dela po svojoj prirodi međunarodna i uključuju neku grupu za organizovani kriminal, kao i na zaštitu žrtava tih krivičnih dela.

Član 5

Kriminalizacija

1. Svaka država potpisnica će usvojiti takve zakonske i druge mere koje mogu biti potrebne da se ustanovi kao krivično delo ponašanje predviđeno u članu 3. ovog protokola, kada je učinjeno sa namerom.

2. Svaka država potpisnica će usvojiti takve zakonske i druge mere koje mogu biti potrebne da se kao krivična dela ustanove:

(a) saglasno osnovnim konceptima svog pravnog sistema, pokušaj izvršenja dela utvrđenog u skladu sa stavom 1. ovog člana;

(b) učestvovanje kao saučesnik u krivičnom delu utvrđenom u skladu sa stavom 1. ovog člana; i

(c) organizovanje ili naređivanje drugim licima da izvrše krivično delo utvrđeno u skladu sa stavom 1. ovog člana.

II ZAŠTITA ŽRTAVA NELEGALNE TRGOVINE LJUDIMA

Član 6

Pomoć žrtvama nelegalne trgovine ljudima i njihova zaštita

1. U odgovarajućim slučajevima i u meri u kojoj je moguće na osnovu domaćih zakonskih propisa, svaka država potpisnica će štiti privatnost i identitet žrtava nelegalne trgovine ljudima uključujući, između ostalog, i poverljivo vođenje zakonskih postupaka koji se odnose na ovu nelegalnu trgovinu.

2. Svaka država potpisnica će obezbediti da njeno domaće zakonodavstvo ili administrativni sistem sadrže mere koje u odgovarajućim slučajevima pružaju žrtvama nelegalne trgovine ljudima:

(a) obaveštenja o relevantnim sudskim i administrativnim postupcima;

(b) pomoć koja će omogućiti da njihova stanovišta i interesi budu izneseni i razmotreni u odgovarajućim fazama krivičnog postupka protiv počinitelja krivičnog dela, na način koji neće uticati na pravo odbrane.

3. Svaka država potpisnica će razmotriti sprovođenje mera kojima treba da se obezbedi fizički, psihološki i socijalni oporavak žrtava nelegalne trgovine ljudima uključujući, u odgovarajućim slučajevima, i saradnju sa nevladinim organizacijama i drugim elementima građanskog društva, a posebno, obezbeđivanje:

(a) odgovarajućeg stanovanja;

(b) pružanja saveta i informacija, posebno vezano za njihova zakonska prava, na jeziku koje žrtve nelegalne trgovine ljudima mogu da razumeju;

(c) lekarske, psihološke i materijalne pomoći; i

(d) zaposlenja, mogućnosti obrazovanja i obuke.

4. Svaka država potpisnica će prilikom primene odredaba iz ovog člana uzimati u obzir godine starosti, pol i posebne potrebe žrtava nelegalne trgovine ljudima, a posebno specijalne potrebe dece, uključujući i odgovarajuće stanovanje, obrazovanje i brigu o njima.

5. Svaka država potpisnica će se truditi da obezbedi fizičku bezbednost žrtava nelegalne trgovine ljudima dok su one na njenoj teritoriji.

6. Svaka država potpisnica će obezbediti da njen domaći pravni sistem sadrži mere koje žrtvama nelegalne trgovine ljudima pružaju mogućnost dobijanja nadoknade na ime pretrpljene štete.

Član 7

Status žrtava nelegalne trgovine ljudima u državama koje ih primaju

1. Pored preduzimanja mera u skladu sa članom 6. ovog protokola, svaka država potpisnica će razmotriti usvajanje zakonskih ili drugih odgovarajućih mera koje žrtvama nelegalne trgovine ljudima dozvoljavaju da na njenoj teritoriji ostanu privremeno ili trajno, u određenim slučajevima.

2. Prilikom sprovođenja odredbe sadržane u stavu 1. ovog člana, svaka država potpisnica će na odgovarajući način imati u vidu humanitarne i faktore samilosti.

Član 8

Repatrijacija žrtava nelegalne trgovine ljudima

1. Država potpisnica čiji je državljanin žrtva nelegalne trgovine ljudima, ili u kojoj je to lice imalo pravo na stalni boravak u vreme ulaska na teritoriju države potpisnice primaoca, omogućiće i prihvaćiće, uz dužnu brigu o bezbednosti lica, povratak tog lica bez nepotrebnog ili neopravdanog odlaganja.

2. Kada država potpisnica vraća žrtvu nelegalne trgovine ljudima državi potpisnici čiji je državljanin to lice ili u kojoj je ono imalo pravo na stalni boravak u vreme ulaska na teritoriju države potpisnice primaoca, to vraćanje će biti, uz dužnu brigu o bezbednosti tog lica i o stanju svih vrsta pravnih postupaka s obzirom na činjenicu da je to lice žrtva nelegalne trgovine ljudima, po mogućstvu, dobrovoljno.

3. Na zahtev države potpisnice primaoca, država potpisnica od koje to bude zatraženo će bez bespotrebnog ili neopravdanog odlaganja potvrditi da li je lice koje je žrtva nelegalne trgovine ljudima njen državljanin ili da li je imalo pravo na stalan boravak na njenoj teritoriji u vreme ulaska na teritoriju države potpisnice primaoca.

4. Da bi omogućila povratak žrtve nelegalne trgovine ljudima, koja je bez odgovarajuće dokumentacije, država potpisnica čiji je državljanin to lice, ili u kojoj je ono imalo pravo na stalan boravak u vreme ulaska na teritoriju države potpisnice primaoca, složiće se da izda na zahtev države potpisnice primaoca sva putna dokumenta ili drugo ovlašćenje koje može biti potrebno da omogući tom licu putovanje i ponovni ulazak na njenu teritoriju.

5. Ovaj član ne dovodi u pitanje nijedno pravo koje žrtvama nelegalne trgovine ljudima daje bilo koji domaći zakonski propis države potpisnice primaoca.

6. Ovaj član ne dovodi u pitanje nijedan važeći bilateralan ili multilateralan sporazum ili aranžman koji uređuje, u celini ili delimično, povratak žrtvama nelegalne trgovine ljudima.

III SPREČAVANJE, SARADNJA I DRUGE MERE

Član 9

Sprečavanje nelegalne trgovine ljudima

1. Države potpisnice će uspostaviti opsežne politike, programe i druge mere:

(a) radi sprečavanja nelegalne trgovine ljudima i borbe protiv nje; i

(b) radi zaštite žrtava nelegalne trgovine ljudima, posebno žena i dece, da ne bi opet postale žrtve ove trgovine.

2. Države potpisnice će nastojati da preduzimaju mere poput istraživanja, informisanja i kampanja preko sredstava javnog informisanja i društvenih i ekonomskih inicijativa u pravcu sprečavanja nelegalne trgovine ljudima i borbe protiv nje.

3. Politike, programi i druge mere uspostavljene u skladu sa ovim članom će, prema potrebi, uključivati i saradnju sa nevladinim organizacijama, drugim relevantnim organizacijama i drugim elementima građanskog društva.

4. Države potpisnice će preduzimati ili jačati mere, uključujući i puteve bilateralne ili multilateralne saradnje za ublažavanje onih faktora koji čine da lica, posebno žene i dece, budu izložena nelegalnoj trgovini, a to su siromaštvo, nedovoljna razvijenost i pomanjkanje jednakih mogućnosti.

5. Države potpisnice će usvojiti ili jačati zakonske ili druge mere, kao što su obrazovne, socijalne ili kulturne mere, uključujući i puteve bilateralne ili multilateralne saradnje, da bi obeshrabrile tražnju koja jača sve oblike eksploatacije ljudi, posebno žena i dece, koja vodi nelegalnoj trgovini.

Član 10

Razmena informacija i obuka

1. Organi zaduženi za primenu zakona, za poslove imigracije i drugi relevantni organi država potpisnica će, po potrebi, međusobno saradivati putem razmene informacija, u skladu sa njihovim domaćim zakonskim propisima, da bi na taj način mogli da utvrde:

(a) da li su pojedinci koji prelaze ili koji pokušavaju da pređu međunarodnu granicu sa putnim dokumentima koja pripadaju drugim licima, ili su bez putnih dokumenata, počinioci ili žrtve nelegalne trgovine ljudima;

(b) vrste putnog dokumenta koje su pojedinci koristili ili pokušali da koriste da bi prešli međunarodnu granicu radi objavljivanja nelegalne trgovine ljudima; i

(c) sredstva i metode koje koriste grupe za organizovani kriminal radi obavljanja nelegalne trgovine ljudima uključujući vrbovanje i prevoz žrtava, puteve i veze između pojedinaca i grupa koje se angažuju za ovu nelegalnu trgovinu, i moguće mere za njihovo otkrivanje.

2. Države potpisnice će obezbediti ili ojačati obuku ljudi koji rade na sprovođenju zakona, useljenju i drugih relevantnih službenih lica na sprečavanju nelegalne trgovine ljudima. Obuka treba da bude usmerena na metode koje se koriste u sprečavanju ove nelegalne trgovine, na gonjenje njihovih izvršilaca i na zaštitu prava žrtava, uključujući i zaštitu žrtava od izvršilaca ove trgovine. Obuka takođe treba da uzme u obzir i potrebu razmatranja ljudskih prava i pitanja osetljive prirode koja se odnose na decu i na pol, i treba da pospešuje saradnju sa nevladinim organizacijama, drugim relevantnim institucijama i drugim elementima građanskog društva.

3. Država potpisnica koja prima informacije ispoštovaće svaki zahtev države potpisnice koja je prenela informacije, koji se odnosi na ograničeno korišćenje tih informacija.

Član 11

Mere na granici

1. Bez dovođenja u pitanje međunarodnih obaveza u pogledu slobodnog kretanja ljudi, države potpisnice će ojačati, u meri u kojoj je moguće, one granične kontrole koje mogu biti potrebne za sprečavanje i otkrivanje nelegalne trgovine ljudima.

2. Svaka država potpisnica će usvojiti zakonske ili druge odgovarajuće mere za sprečavanje, u meri koja je potrebna, korišćenja saobraćajnih sredstava sa kojima rade komercijalni prevozioci u izvršavanju krivičnih dela utvrđenih u skladu sa članom 5. ovog protokola.

3. U slučajevima gde je to moguće, i bez dovođenja u pitanje važećih međunarodnih konvencija, ove mere će obuhvatati i utvrđivanje obaveze za komercijalne prevoziocce, uključujući i svaku saobraćajnu kompaniju ili vlasnika ili prevoznika bilo kog saobraćajnog sredstva da potvrdi da sva lica imaju putni dokument koji je potreban za ulazak u državu primaoca.

4. Svaka država potpisnica će preduzeti potrebne mere, u skladu sa svojim domaćim zakonskim propisima, za obezbeđivanje sankcija u slučajevima kršenja obaveze iz stava 3. ovog člana.

5. Svaka država potpisnica će razmotriti preduzimanje mera koje omogućavaju, u skladu sa njenim domaćim zakonskim propisima, odbijanje ulaska ili oduzimanje viza licima koja su umešana u izvršenje krivičnih dela utvrđenih u skladu sa ovim protokolom.

6. Bez dovođenja u pitanje odredbi iz člana 27. Konvencije, države potpisnice će razmotriti jačanje saradnje između graničnih kontrolnih službi putem, između ostalog, uspostavljanja i održavanja direktnih kanala komunikacije.

Član 12

Sigurnost i kontrola dokumenata

Svaka država potpisnica će preduzimati one mere koje, u okvirima raspoloživih sredstava mogu biti potrebne:

(a) da obezbede da putna ili druga lična dokumenta koja ona izda budu takvog kvaliteta da se ne mogu lako zloupotrebiti i da se ne mogu lako falsifikovati ili nezakonito menjati, kopirati ili izdavati; i

(b) da obezbede potpunost i sigurnost putnih ili ličnih dokumenata koja je izdala država potpisnica ili koji su izdati u njeno ime, i spreče njihovu nezakonitu izradu, izdavanje i korišćenje.

Član 13

Pravovaljanost i validnost dokumenata

Na zahtev druge države potpisnice, država potpisnica će u skladu sa svojim domaćim zakonskim propisima potvrditi u razumnom vremenskom roku pravovaljanost i validnost putnih i ličnih dokumenata koja je ona izdala ili su izdata u njeno ime i za koja se sumnja da se koriste za nelegalnu trgovinu ljudi.

IV ZAVRŠNE ODREDBE

Član 14

Odnos Protokola prema drugim međunarodnim aktima i njegovo tumačenje

1. Ništa što je sadržano u ovom protokolu neće uticati na prava, obaveze i odgovornosti država i pojedinaca po osnovu međunarodnog prava, uključujući i međunarodno humanitarno pravo i međunarodno pravo o ljudskim pravima i posebno, gde se može primeniti, Konvenciju¹ i Protokol iz 1967.² koji se odnose na status izbeglica i na princip nevraćanja kako je u njemu sadržano.

2. Mere utvrđene u ovom protokolu tumačiće se i primenjivati na način koji nije diskriminatoran prema licima na temelju činjenice da su ona žrtve nelegalne trgovine ljudima. Tumačenje i primena tih mera biće konzistentni sa međunarodno priznatim principima nediskriminacije.

¹ Ujedinjene nacije, Serija Međunarodnih sporazuma, sveska 189. br. 2545

² Isto, sveska 606, br. 8791

Član 15

Rešavanje sporova

1. Države potpisnice će nastojati da sporove u vezi sa tumačenjem ili primenom ovog protokola rešavaju pregovorima.
2. Svaki spor između dve ili više država potpisnica u vezi sa tumačenjem ili primenom ovog protokola, koji se ne može rešiti putem pregovora u razumnom vremenskom roku, biće na zahtev jedne od tih država potpisnica predat arbitraži. Ukoliko, šest meseci od dana predaje zahteva arbitraži, te države potpisnice nisu u stanju da se usaglase o organizovanju arbitraže, svaka od ovih država potpisnica može da podnese spor Međunarodnom sudu pravde molbom koja će biti u skladu sa statutom ovog Suda.
3. Svaka država potpisnica može da izjavi, u vreme potpisivanja, ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja ili pristupanja ovom protokolu, da smatra da nju ne obavezuje stav 2. ovog člana. Druge države potpisnice neće biti obavezane stavom 2. ovog člana u odnosu na bilo koju državu potpisnicu koja je izjavila ovu rezervu.
4. Svaka država potpisnica koja je izjavila rezervu u skladu sa stavom 3. ovog člana može u svakom trenutku povući ovu rezervu dostavljanjem obaveštenja Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija.

Član 16

Potpisivanje, ratifikacija, prihvatanje, odobrenje i pristupanje

1. Ovaj protokol će biti otvoren za potpisivanje za sve države od 12. do 15. decembra 2000. godine u Palermu, Italija, a zatim u sedištu Ujedinjenih nacija u Njujorku do 12. decembra 2002. godine.
2. Ovaj protokol takođe će biti otvoren za potpisivanje od strane regionalnih organizacija za ekonomsku integraciju, pod uslovom da je najmanje jedna država članica te organizacije potpisala ovaj protokol u skladu sa stavom 1. ovog člana.
3. Ovaj protokol podlaže ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja biće deponovani kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija. Regionalna organizacija za ekonomsku integraciju može deponovati svoj instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja ukoliko je najmanje jedna od njenih država članica učinila isto. U tom instrumentu ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, ova organizacija će navesti stepen svoje nadležnosti u vezi sa pitanjima koja reguliše ovaj protokol. Ova organizacije će takođe obavestiti organizaciju kod koje se vrši deponovanje instrumenata o svakoj relevantnoj promeni u stepenu njene nadležnosti.
4. Ovaj protokol je otvoren za pristupanje svake države ili svake regionalne organizacije za ekonomsku integraciju čija je najmanje jedna država članica strana potpisnica ovog protokola. Instrumenti pristupanja će biti deponovani kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija. U vreme pristupanja, regionalna organizacija za ekonomsku integraciju će navesti obim svoje nadležnosti u vezi sa pitanjima koja uređuje ovaj protokol. Ta organizacija takođe će obavestiti organizaciju kod koje se vrši deponovanje instrumenata o svakoj relevantnoj promeni u obimu njene nadležnosti.

Član 17

Stupanje na snagu

1. Ovaj protokol će stupiti na snagu devedesetog dana od dana deponovanja četrdesetog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja, osim ako ne bude stupio na snagu pre stupanja na snagu Konvencije. U smislu ovog stava, svaki instrument koji deponuje regionalna organizacija za ekonomsku integraciju neće se računati kao dodatni instrument onima koje su deponovale države članice te organizacije.
2. Za svaku državu ili regionalnu organizaciju za ekonomsku saradnju koja ratifikuje, odbori ili pristupi ovom protokolu nakon deponovanja četrdesetog instrumenta takve radnje, ovaj protokol će stupiti na snagu tridesetog dana od dana kada ta država ili organizacija deponuje relevantni instrument ili danom stupanja na snagu ovog protokola u skladu sa stavom 1. ovog člana, zavisno od toga koji datum nastupa kasnije.

Član 18

Amandmani

- Po isteku pet godina od stupanja na snagu ovog protokola, država potpisnica protokola može da predloži amandman i da ga podnese Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija, koji će potom saopštiti predloženi amandman državama potpisnicama i Konferenciji potpisnika Konvencije radi razmatranja predloga i odlučivanja o njemu. Države potpisnice ovog protokola koje se sastanu na Konferenciji potpisnika učiniće sve da se o svakom amandmanu postigne konsensus. Ukoliko svi naponi na postizanju konsensusa budu iscrpljeni i ne bude postignut nikakav dogovor, za usvajanje amandmana će biti potrebno, kao poslednja mera, da za njega glasa dvotrećinska većina država potpisnica ovog protokola koje prisustvuju i glasaju na sastanku Konferencije potpisnika.
- Regionalne organizacije za ekonomsku integraciju će o pitanjima u okviru svojih nadležnosti ostvarivati pravo glasanja po osnovu ovog člana brojem glasova koji je jednak broju njihovih država članica koje su potpisnice ovog protokola. Ove organizacije neće ostvarivati pravo da glasaju ukoliko njihove države članice ostvaruju svoje pravo i obratno.
- Amandman usvojen u skladu sa stavom 1. ovog člana podlaže ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju od strane država potpisnica.
- Amandman usvojen u skladu sa stavom 1. ovog člana stupiće na snagu u odnosu na državu potpisnicu devedeset dana od dana deponovanja kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija instrumenata ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja te izmene.
- Kada amandman stupi na snagu, on će biti obavezujući za one države potpisnice koje su dale pristanak da ih ovaj amandman obavezuje. Druge države potpisnice će biti i dalje obavezne odredbama ovog protokola i svim ranijim amandmanima koje su one ratifikovale, prihvatile ili odobrile.

Član 19

Otkazivanje

- Država potpisnica može da otkáže ovaj protokol dostavljanjem pismenog obaveštenja Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija. Ovo otkazivanje stupa na snagu godinu dana od dana kada Generalni sekretar dobije obaveštenje.
- Regionalna organizacija za ekonomsku integraciju prestaje da bude potpisnica ovog protokola kada ga otkážu sve njene države članice.

Član 20

Depozitar i jezici

- Generalni sekretar Ujedinjenih nacija je organ određen za čuvanje ovog protokola.
- Original ovog protokola čiji su tekstovi na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku podjednako autentični, biće deponovani kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

U potvrdu napred iznetog dole potpisanog opunomoćena lica, uredno za to ovlašćena od svojih uvažanih vlada, potpisala su ovaj protokol.

PROTOKOL

PROTIV KRIJUMČARENJA MIGRANATA KOPNOM, MOREM I VAZDUHOM, KOJI PREDSTAVLJA DOPUNU KONVENCIJE UJEDINJENIH NACIJA PROTIV TRANSNACIONALNOG ORGANIZOVANOG KRIMINALA

PREAMBULA

Države potpisnice ovog protokola

Izjavljujući da delotvorna akcija sprečavanja i borbe protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i vazduhom zahteva sveobuhvatni međunarodni pristup, uključujući saradnju, razmenu informacija i druge odgovarajuće mere, uključujući društveno-ekonomske mere, na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou.

Podsećajući na Rezoluciju Generalne skupštine 54/212 od 22. decembra 1999. godine, u kojoj je Skupština apelovala na države članice i sistem Ujedinjenih nacija da ojačaju međunarodnu saradnju u oblasti međunarodne migracije i razvoja kako bi se pozabavile korenim uzroka migracije, naročito onih uzroka koji se odnose na siromaštvo, i maksimalno povećale koristi od međunarodne migracije za one na koje se to odnosi, i podstakle, gde je to relevantno, međuregionalne, regionalne i subregionalne mehanizme da nastave da se bave pitanjem migracije i razvoja,

Uverene u potrebu da se migrantima pruži humani tretman i da se u potpunosti zaštite njihova prava,

Uzimajući u obzir činjenicu da uprkos radu drugih međunarodnih foruma ne postoji univerzalni instrument koji se bavi svim aspektima krijumčarenja migranata i drugim pitanjima koja su sa tim u vezi,

Zabrinute zbog značajnog porasta aktivnosti grupa za organizovani kriminal u krijumčarenju migranata i drugih sa tim u vezi kriminalnih aktivnosti iznetih u ovom protokolu, koje nanose veliku štetu državama o kojima se radi,

Takođe zabrinute što krijumčarenje migranata može ugroziti živote ili bezbednost migranata o kojima se radi,

Podsećajući na rezoluciju Generalne skupštine 53/111 od 9. decembra 1998, u kojoj je Skupština odlučila da osnuje otvoren međuvladin *ad hoc* komitet u cilju razrade sveobuhvatne međunarodne konvencije protiv transnacionalnog organizovanog kriminala i u cilju diskusije o razradi, između ostalog, međunarodnog instrumenta koji se bavi nezakonitim prometom i transportom migranata, uključujući i morem,

Uverene da će dopunjavanje Konvencije Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala međunarodnim instrumentom usmerenim protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i vazduhom, biti korisno u sprečavanju ovog zločina i borbi protiv njega,

Dogovorile su se o sledećem:

I OPŠTE ODREDBE

Član 1

Odnos sa Konvencijom Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala

1. Ovaj protokol dopunjava Konvenciju Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala. On će se tumačiti zajedno sa Konvencijom.
2. Odredbe Konvencije će se primenjivati, mutatis mutandis, na ovaj protokol osim ako ovde nije drukčije predviđeno.
3. Krivična dela utvrđena u skladu sa članom 6. ovog protokola smatraće se krivičnim delima utvrđenim u skladu sa Konvencijom.

Član 2

Izjava o svrsi

Svrha ovog protokola je da spreči krijumčarenje migranata i da se bori protiv toga, kao i da unapređuje saradnju između država potpisnica u tom cilju, istovremeno štiteći prava krijumčarenih migranata.

Član 3

Korišćenje termina

Za svrhu ovog protokola:

- (a) "krijumčarenje migranata" će značiti obezbeđivanje nelegalnog ulaska u državu potpisnicu lica koje nije njen državljanin ili lica sa stalnim boravkom, a u cilju sticanja, na neposredan ili posredan način, finansijske ili druge materijalne koristi;
- (b) "nelegalni ulazak" će značiti prelazak granica bez ispunjenja potrebnih zahteva za legalan ulazak u državu primaoca;
- (c) "lažni putni ili identifikacioni dokument" će značiti bilo koji putni ili identifikacioni dokument:
  - (i) koji je krivotvoren ili menjan na neki materijalan način od strane bilo koga osim lica ili organa zakonom ovlašćenog da izrađuje ili izdaje putna ili identifikaciona dokumenta u ime neke države; ili
  - (ii) koji je na neodgovarajući način izdat ili pribavljen putem pogrešnog predstavljanja, korupcije ili prinude ili na bilo koji drugi nezakonit način; ili
  - (iii) koji koristi lice koje nije zakonit nosilac;
- (d) "plovilo" će značiti bilo koju vrstu plovnog objekta, uključujući i plovni objekat bez deplasmata i morske avione, koji se koriste ili se mogu koristiti kao sredstvo prevoza po vodi, osim ratnog broda, mornaričkog pomoćnog ili drugog plovila čiji je vlasnik ili kojim raspolaže vlada i koji se za sada koriste samo za vladine nekomercijalne svrhe.

Član 4

Delokrug primene

Ovaj protokol će se primenjivati, osim ako ovde nije drukčije naznačeno, na sprečavanje, istragu i krivično gonjenje krivičnih dela utvrđenih u skladu sa članom 6. ovog protokola, tamo gde su krivična dela transnacionalna po prirodi i uključuju neku grupu za organizovani kriminal kao i na zaštitu prava lica koja su predmet takvih krivičnih dela.

Član 5

Krivična odgovornost migranata

Migranti neće biti podložni krivičnom gonjenju shodno ovom protokolu zbog činjenice da su predmet radnji iznetih u članu 6. ovog protokola.

Član 6

Kriminalizacija

1. Svaka država potpisnica će usvojiti takve zakonske i druge mere koje mogu biti neophodne da se ustanove kao krivična dela, kada se učine na međunarodnom nivou, a u cilju sticanja finansijske ili druge materijalne koristi na neposredan ili posredan način:

(a) krijumčarenje migranata;

(b) kada se učine u cilju omogućavanja krijumčarenja migranata:

(i) proizvodjenje lažnog putničkog ili identifikacionog dokumenta;

(ii) nabavka, obezbeđivanje ili posedovanje takvog dokumenta;

(c) omogućavanje licu koje nije državljanin ili lice sa stalnim boravkom da ostane u državi u kojoj je reč bez ispunjenja potrebnih zahteva za zakonit ostanak u državi sredstvima pomenutim u podstavu (b) ovog stava ili bilo kojim drugim nelegalnim sredstvima.

2. Svaka država potpisnica će takođe usvojiti takve zakonske i druge mere koje mogu biti neophodne da bi se ustanovile kao krivično delo:

(a) zavisno od osnovnog koncepta njenog pravnog sistema, pokušaja da se učini krivično delo utvrđeno u skladu sa stavom 1. ovog člana;

(b) učešće u svojstvu saučesnika u krivičnom delu utvrđenom u skladu sa stavom 1 (a), (b) (i) ili (c) ovog člana, i shodno osnovnom konceptu njenog pravnog sistema, učešće u svojstvu saučesnika u krivičnom delu utvrđenom u skladu sa stavom 1 (b) (ii) ovog člana;

(c) organizovanje ili upućivanje drugih lica da učine krivično delo utvrđeno u skladu sa stavom 1. ovog člana.

3. Svaka država potpisnica će usvojiti takve zakonske i druge mere koje mogu biti neophodne da se utvrde kao otežavajuće okolnosti kod krivičnih dela utvrđenih u skladu sa st. 1 (a), (b) (i) i (c) ovog člana, i podložno osnovnom konceptu svog pravnog sistema, a kod krivičnih dela utvrđenih u skladu sa st. 2 (b) i (c) ovog člana, sledeće okolnosti:

(a) koje ugrožavaju, ili je verovatno da ugrožavaju, živote ili bezbednost migranata o kojima je reč; ili

(b) koje povlače nehumani ili degradirajući tretman, uključujući i eksploataciju takvih migranata.

4. Ništa u ovom protokolu neće sprečavati državu potpisnicu da preduzima mere protiv lica čije ponašanje predstavlja krivično delo u skladu sa domaćim zakonom.

II KRIJUMČARENJE MIGRANATA MOREM

Član 7

Saradnja

Države potpisnice će sarađivati u punoj meri u sprečavanju i suzbijanju krijumčarenja migranata morem, u skladu sa međunarodnim pravom mora.

Član 8

Mere protiv krijumčarenja migranata morem

1. Država potpisnica koja ima opravdan osnov da posumnja da je plovilo koje nosi njenu zastavu ili registracione oznake, koje je bez nacionalnosti ili koje je mada nosi stranu zastavu ili odbija da pokaže zastavu, u stvarnosti nacionalnosti države potpisnice o kojoj je reč, uključeno u krijumčarenje migranata morem, može tražiti pomoć drugih država potpisnica u sprečavanju korišćenja plovila u te svrhe. Države potpisnice od kojih se to zahteva pružiće takvu pomoć u mogućem obimu u okviru svojih sredstava.

2. Država potpisnica koja ima opravdan osnov da posumnja da je plovilo koje primenjuje slobodu plovidbe u skladu sa međunarodnim pravom i koje je istaklo zastavu ili oznake registracije druge države potpisnice umešano u krijumčarenje migranata morem može da o tome obavesti državu čija je zastava i da zatraži potvrdu registracije i, ukoliko je potvrđena, da zahteva ovlašćenje od države čija je zastava da preduzme odgovarajuće mere u vezi sa plovilom. Država čija je zastava može odobriti državi molilji, *inter alia*, da:

(a) se ukrca na plovilo;

(b) pretraži plovilo; i

(c) ukoliko je pronađen dokaz da je plovilo učestvovalo u krijumčarenju migranata morem, da preduzme odgovarajuće mere u vezi sa plovilom i licima i teretom na plovilu, kako je odobreno od strane države čija je zastava.

3. Država potpisnica koja je preduzela neku od mera u skladu sa stavom 2. ovog člana hitno će obavestiti zainteresovanu državu čija je zastava o rezultatima te mere.

4. Država potpisnica će hitno odgovoriti na zahtev druge države da ustanovi da li plovilo koje ističe njenu registraciju ili plovi pod njenom zastavom ima ovlašćenje na to i na zahtev za ovlašćenje koji je postavljen u skladu sa stavom 2. ovog člana.

5. Država čija je zastava može, u skladu sa članom 7. ovog protokola, dati ovlašćenja pod uslovima koji će biti dogovoreni između nje i države molilje, uključujući uslove koji se odnose na odgovornosti i obim efektivnih mera koje treba da se preduzmu. Država potpisnica neće preduzeti dodatne mere bez ovlašćenja države čija je zastava, izuzev onih koje su neophodne da bi se otklonila značajna opasnost za živote lica ili onih koje potiču iz relevantnih bilateralnih ili multilateralnih sporazuma.

6. Svaka država potpisnica će označiti organ, ili tamo gde je neophodno, organe koji će primati i odgovarati na zamolnice za pomoć, za potvrdu registracije ili prava plovila da istakne njenu zastavu i za davanje ovlašćenja da se preduzmu odgovarajuće mere. Takvo označenje biće drugim državam objavljeno preko Generalnog sekretara u roku od mesec dana od dana označenja.

7. Država potpisnica koja ima opravdan osnov da posumnja da plovilo koje je učestvovalo u krijumčarenju migranata morem nema nacionalnost ili se može izjednačiti da plovilom bez nacionalnosti, može da se ukrca i pretraži plovilo. Ukoliko su pronađeni dokazi koji potvrđuju sumnju, država potpisnica će preduzeti odgovarajuće mere u skladu sa relevantnim domaćim i međunarodnim pravom.

Član 9

Zaštitna klauzula

1. Kada država potpisnica preduzme mere protiv nekog plovila u skladu sa članom 8. ovog protokola, ona će:

(a) osigurati bezbednost i humani tretman lica na brodu;

(b) voditi računa o potrebi da se ne ugrozi bezbednost plovila ili njegovog tereta;

(c) voditi računa o potrebi da se ne nanese šteta komercijalnim ili pravnim interesima države o čijoj je zastavi reč ili bilo koje druge zainteresovane države;

(d) osigurati, u okviru raspoloživih sredstava, da svaka mera preduzeta u pogledu tog plovila bude ekološki ispravna.

2. Tamo gde se pokaže da osnov za mere preduzete u skladu sa članom 8. ovog protokola ne postoji, plovilu će se nadoknaditi svaki gubitak ili šteta koju je eventualno pretrpelo, pod uslovom da to plovilo nije počinilo nikakvo delo koje opravdava preduzete mere.

3. Svaka mera preduzeta, usvojena ili primenjena u skladu sa ovim poglavljem će uzeti u obzir potrebu da se ne ometa odnosno da se ne utiče na:

(a) prava i obaveze i sprovođenje nadležnosti obalskih država u skladu sa međunarodnim pravom mora; ili

(b) ovlašćenje države o čijoj je zastavi reč da sprovodi nadležnost i kontrolu u administrativnim, tehničkim i socijalnim pitanjima koja se tiču plovila.

4. Sve mere preduzete na moru u skladu sa ovim poglavljem sprovodiće samo ratni brodovi ili vojne letelice, ili drugi brodovi ili letelice koji su jasno označeni i koje je moguće identifikovati kao one koji su u službi vlade i koji su ovlašćeni u tu svrhu.

III SPREČAVANJE, SARADNJA I DRUGE MERE

Član 10

Informacije

1. Bez štete po čl. 27. i 28. Konvencije, države potpisnice naročito one sa zajedničkim granicama ili one koje su locirane na putevima kojima se migranti krijumčare će u cilju postizanja ciljeva ovog protokola, razmenjivati međusobno, u skladu sa njihovim odnosnim domaćim pravnim i administrativnim sistemima, relevantne informacije o pitanjima kao što su:

(a) tačke ukrcajanja i odredišta, kao i maršrute, prevoznici i sredstva prevoza, za koje se zna ili sumnja da se koriste od strane neke grupe za organizovani kriminal koja se bavi radnjama iznetim u članu 6. ovog protokola;

(b) identitet i metodi organizacija ili grupa za organizovani kriminal za koje se zna ili za koje se sumnja da se bave radnjama iznetim u članu 6. ovog protokola;

(c) autentičnost i odgovarajuća forma putnih dokumenata koje je izdala država potpisnica i krađe ili vezane zloupotrebe praznih putnih ili identifikacionih dokumenata;

(d) sredstva i metode sakrivanja i transporta lica, protivzakonito menjanje, reprodukcija ili pribavljanje ili druga zloupotreba putnih ili identifikacionih dokumenata koji se koriste u okviru radnji iznetih u članu 6. ovog protokola i način za njihovo otkrivanje;

(e) zakonska iskustva i prakse i mere sprečavanje i borbu protiv radnji iznetih u članu 6. ovog protokola; i

(f) naučne i tehnološke informacije korisne za sprovođenje zakona, kao što je povećanje međusobne sposobnosti da spreče, otkriju i istraže radnje iznete u članu 6. ovog protokola i da se krivično gone oni koji su u njih uključeni.

2. Država potpisnica koja primi informacije udovoljiće svakom zahtevu države potpisnice koja je prenela informaciju, u pogledu ograničenja i korišćenja te informacije.

Član 11

Mere na granici

1. Bez štete po međunarodne obaveze u pogledu slobodnog kretanja ljudi, države potpisnice će ojačati, u meri u kojoj je to moguće, takvu pograničnu kontrolu kakva može biti neophodna za sprečavanje i otkrivanje krijumčara migranata.

2. Svaka država potpisnica će usvojiti zakonske ili druge odgovarajuće mere za sprečavanje korišćenja, u meri u kojoj je to moguće, sredstava prevoza koja koriste komercijalni prevoznici u činjenju krivičnih dela utvrđenih u skladu sa članom 6. stav 1 (a) ovog protokola.

3. Tamo gde je to odgovarajuće, i bez štete po važeće međunarodne konvencije, takve mere će podrazumevati utvrđivanje obaveze komercijalnih prevoznika, uključujući sve transportne kompanije ili vlasnika ili operatora bilo kojih sredstava prevoza, da utvrde da svi putnici imaju putna dokumenta potrebna za ulazak u državu primaoca.

4. Svaka država potpisnica će preduzeti neophodne mere, u skladu sa svojim domaćim zakonom, da obezbedi kazne u slučaju kršenja obaveze iznete u stavu 3. ovog člana.

5. Svaka država potpisnica će razmotriti donošenje mera koje omogućavaju, u skladu sa njihovim domaćim zakonom, zabranu ulaska ili povlačenja viza za lica umešana u izvršenja krivičnih dela utvrđenih u skladu sa ovim protokolom.

6. Bez štete po član 27. Konvencije, države potpisnice će razmotriti jačanje saradnje između organa za pograničnu kontrolu, između ostalog, time što će uspostaviti i održavati direktne kanale komunikacije.

Član 12

Sigurnost i kontrola dokumenata

Svaka država potpisnica će preduzimati one mere koje mogu biti neophodne, u okviru raspoloživih sredstava:

(a) da se osigura da su putni ili identifikovani dokumenti koje je izdala budu takvog kvaliteta da se ne mogu lako zloupotrebiti i da se ne mogu brzo falsifikovati ili protivzakonito menjati, umnožavati ili izdavati; i

(b) da se osigura potpunost i sigurnost putnih ili identifikacionih dokumenata koje je izdala država potpisnica ili koji su izdati u ime države potpisnice i da spreči njihovo protivzakonito privođenje, izdavanje i korišćenje.

Član 13

Pravovaljanost i validnost dokumenata

Na zahtev druge države potpisnice, država potpisnica će u skladu sa svojim domaćim zakonom, verifikovati u razumnom roku pravovaljanost i validnost putnih ili identifikacionih dokumenata koje je izdala ili za koje se ukazuje da su izdati u njeno ime i za koje se sumnja da se koriste u svrhu radnji iznetih u članu 6. ovog protokola.

Član 14

Obuka i tehnička saradnja

1. Države potpisnice će obezbediti ili unaprediti specijalizovanu obuku za imigracione i druge relevantne službenike u sprečavanju radnji iznetih u članu 6. ovog protokola i u humanom tretmanu migranata koji su bili predmet takvih radnji istovremeno poštujući njihova prava kako je naznačeno u ovom protokolu.

2. Države potpisnice će sarađivati međusobno i sa nadležnim međunarodnim organizacijama, nevladinim organizacijama, drugim elementima građanskog društva kako u relevantnim organizacijama i drugim elementima građanskog društva kako je odgovarajuće, da bi se obezbedila odgovarajuća obuka osoblja na njihovim teritorijama, radi prevencije suzbijanja i iskorenjenja radnji iznetih u članu 6. ovog protokola, da bi se zaštitila prava migranata koji su bili predmet takvih radnji. Takva obuka će uključivati:

(a) poboljšanje sigurnosti i kvaliteta putnih dokumenata;

(b) prepoznavanje i otkrivanje lažnih putnih ili identifikacionih dokumenata;

(c) prikupljanje krivičnih obaveštenja, koja se posebno odnose na identifikaciju grupa za organizovani kriminal za koje se zna ili sumnja da su učestvovala u radnjama opisanim u članu 6. ovog protokola, na metode koje su upotrebljene radi transporta krijumčarenih migranata u cilju izvršenja radnji iz člana 6. i načine prikrivanja koji su upotrebljeni pri krijumčarenju migranata;

(d) unapređenje postupka za otkrivanje krijumčarenih lica na uobičajenim i neuobičajenim mestima ulaska i izlaska;

(e) humani postupak prema migrantima i zaštitu njihovih prava koja su navedena u ovom protokolu.

3. Države potpisnice sa relevantnim ekspertizama razmotriće pružanje tehničke pomoći državama koje se često pojavljuju kao zemlje porekla ili tranzita lica koja su bila predmet radnji iz člana 6. ovog protokola. Države potpisnice će učiniti svaki napor da obezbede neophodna sredstva kao što su prevozna sredstva, kompjuterski sistemi i dokumenta, radi suzbijanja radnji iz člana 6.

Član 15

Druge preventivne mere

1. Svaka država potpisnica će preduzimati mere da bi sa sigurnošću obezbedila ili osnažila obaveštajne programe koji će povećati javnu svest o činjenici da su radnje člana 6. ovog protokola kriminalne aktivnosti koje često izvršavaju grupe za organizovani kriminal radi profita i da nose ozbiljan rizik za migrante na koje se odnose.

2. U skladu sa članom 31. Konvencije države potpisnice će sarađivati na polju javnog obaveštavanja u cilju prevencije da potencijalni migranti postanu žrtve za organizovani kriminal.

3. Svaka država potpisnica će unaprediti i jačati, kako je odgovarajuće, razvojne programe i saradnju na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou, uzimajući u obzir socijalno-ekonomske realnosti migranata i obračujući posebnu pažnju na ekonomski i socijalno ugrožena područja, u cilju borbe protiv korena socio-ekonomskih uzroka krijumčarenja migranata, kao što su siromaštvo i nerazvijenost.

Član 16

Zaštita i mere pomoći

1. U primeni ovog protokola svaka država potpisnica će preduzeti, saglasno obavezama prema međunarodnom pravu, sve odgovarajuće mere, uključujući zakonske ako je neophodno, da bi očuvala i zaštitila prava lica koja su bila predmet radnji iz člana 6. ovog protokola, kako je dogovoreno prema odgovarajućem međunarodnom pravu, posebno pravo na život i pravo da se ne bude predmet torture i drugih okrutnih nehumanih i ponižavajućih postupaka i kazni.

2. Svaka država potpisnica će preduzeti odgovarajuće mere da dodeli migrantima odgovarajuću zaštitu protiv nasilja koje se može primenjivati na njima, bilo od strane pojedinaca ili grupa, zato što su bili predmet radnji iznetih u članu 6. ovog protokola.

3. Svaka država potpisnica će dodeljivati odgovarajuću pomoć migrantima čiji su životi ili bezbednost ugroženi zato što su bili predmet radnji iznetih u članu 6. ovog protokola.

4. U primeni odredbi ovog člana, države potpisnice će uzeti u obzir specijalne potrebe žena i dece.

5. U slučaju zadržavanja lica koje je bilo predmet radnji iznetih u članu 6. ovog protokola, svaka država potpisnica će ispuniti svoje obaveze u skladu sa Bečkom konvencijom o konzularnim odnosima¹, tamo gde je primenjivo, uključujući i obavezu da informiše lice o kome je reč bez odlaganja o odredbama koje se tiču obaveštenja i komunikacije sa konzularnim službenicima.

¹ Ujedinjene nacije, Serije ugovora, tom 596 br. 8638-8640

Član 17

Sporazumi i aranžmani

Države potpisnice će razmotriti zaključivanje bilateralnih ili regionalnih sporazuma ili operativnih aranžmana ili sporazuma čiji je cilj:

(a) utvrđivanje najadekvatnijih i najdelotvornijih mera za sprečavanje i suzbijanje radnji iznetih u članu 6. ovog protokola; ili

(b) proširenje odredbi ovog protokola između njih.

Član 18

Povratak krijumčarenih migranata

1. Svaka država potpisnica je saglasna da olakša i prihvati, bez nepotrebnog ili nerazumnog odlaganja, povratak lica koje je bilo predmet radnji iznetih u članu 6. ovog protokola i koje je njen državljanin ili koje ima pravo stalnog boravka na njenoj teritoriji u vreme povratka.

2. Svaka država potpisnica će razmotriti mogućnost da olakša i prihvati povratak lica koje je bilo predmet radnji iznetih u članu 6. ovog protokola i koje je imalo pravo stalnog boravka na njoj teritoriji u vreme ulaska u državu primaoca u skladu sa njenim domaćim zakonom.
3. Na zahtev države potpisnice primaoca, zamoljena država potpisnica će bez nepotrebnog i nerazumnog odlaganja potvrditi da li je lice koje je bilo predmet radnji iznetih u članu 6. ovog protokola njen državljanin ili ima pravo stalnog boravka na njoj teritoriji.
4. Da bi se olakšao povratak lica koje je bilo predmet radnji iz člana 6. ovog protokola koje je bez odgovarajuće dokumentacije, država potpisnica čiji je državljanin to lice ili u kojoj to lice ima pravo na stalni boravak se slaže da izda, na zahtev države potpisnice primaoca, takva putna dokumenta ili druga ovlašćenja koja mogu biti neophodna da bi se omogućilo da to lice i ponovo uđe na njenu teritoriju.
5. Svaka država potpisnica uključena u povratak lica koje je bilo predmet radnji iznetih u članu 6. ovog protokola preduzeće sve odgovarajuće mere da sprovede povratak u redu i miru i uz dužni obzir prema bezbednosti i dostojanstvu tog lica.
6. Države potpisnice mogu sarađivati sa relevantnim međunarodnim organizacijama u sprovođenju ovog člana.
7. Ovaj član neće biti na štetu bilo kog prava datog, shodno bilo kom domaćem zakonu države potpisnice primaoca, koja su bila predmet radnji iznetih u članu 6. ovog protokola.
8. Ovaj član neće uticati na obaveze preuzete u skladu sa bilo kojim drugim važećim ugovorom, bilateralnim ili multilateralnim, ili bilo kojim drugim važećim operativnim sporazumom ili aranžmanom koji reguliše u celini ili delimično, povratak lica koja su bila predmet radnji iznetih u članu 6. ovog protokola.

IV ZAVRŠNE ODREDBE

Član 19

Odnos Protokola prema drugim međunarodnim aktima i njegovo tumačenje

1. Ništa u ovom protokolu neće uticati na druga prava, i obaveze i odgovornosti država i pojedinaca shodno međunarodnom pravu, uključujući i međunarodno humanitarno pravo i međunarodno pravo koje reguliše ljudska prava, i naročito, kada je to izvodljivo, Konvenciju iz 1951.¹ i Protokol iz 1967.² koji se odnose na status izbeglica i princip nevraćanja koji je u njima sadržan.
2. Mere iznete u ovom protokolu tumačiće se i primenjivati na način koji nije diskriminatoran po lica na osnovu toga što su predmet radnji iznetih u članu 6. ovog protokola. Tumačenje i primena ovih mera biće u skladu sa međunarodno priznatim principima nediskriminacije.

¹ Ujedinjene nacije, Serija ugovora, tom 189 br. 2545.

² Ibid., tom 606, br. 8791.

Član 20

Rešavanje sporova

1. Države potpisnice će nastojati da reše sporove vezena za tumačenje ili primenu ovog protokola putem pregovora.
2. Svaki spor između dve ili više država potpisnica u vezi sa tumačenjem ili primenom ovog protokola koji ne može da se reši kroz pregovore u razumnom roku, biće predat arbitraži na zahtev jedne od tih država potpisnica. Ako šest meseci posle dana podnošenja zahteva arbitraži, te države potpisnice nisu uspele da se dogovore oko organizacije arbitraže, bilo koja od ovih država potpisnica može da uputi ovaj spor Međunarodnom sudu pravde putem zahteva, u skladu sa Statutom suda.
3. Svaka država potpisnica može u vreme potpisivanja, ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja ili pristupanja ovom protokolu, izjaviti da se ne smatra obaveznom prema stavu 2. ovog člana u pogledu bilo koje države potpisnice koja je iznela takvu rezervu.
4. Svaka država potpisnica koja je iznela rezervu u skladu sa stavom 3. ovog člana može u bilo koje vreme povući tu rezervu putem obaveštavanja Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija.

Član 21

Potpisivanje, ratifikacija, prihvatanje, odobravanje i pristupanje

1. Ovaj protokol biće otvoren za potpisivanje za sve države od 12. do 15. decembra 2000. godine u Palermu, Italija, i posle toga u sedištu Ujedinjenih nacija u Njujorku do 12. decembra 2002. godine.
2. Ovaj protokol će takođe biti otvoren za potpisivanje od strane regionalnih organizacija za ekonomsku integraciju, pod uslovom da je bar jedna država članica takve organizacije potpisala ovaj protokol u skladu sa stavom 1. ovog člana.
3. Ovaj protokol je podložan ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja biće deponovani kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija. Regionalna organizacija za ekonomsku integraciju može

deponovati svoj instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja ako je bar jedna od njenih država članica to isto učinila. U tom instrumentu ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja, takva organizacija će izneti obim svoje nadležnosti u pogledu pitanja regulisanih ovim protokolom. Takva organizacija će takođe obavestiti depozitara o bilo kojoj relevantnoj promeni u obimu njene nadležnosti.

4. Ovaj protokol je otvoren za pristupanje bilo koje države ili bilo koje regionalne organizacije za ekonomsku integraciju čija je bar jedna država članica strana ovog protokola. Instrumenti pristupanja će biti deponovani kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija. U vreme njenog pristupanja, regionalna organizacija za ekonomsku integraciju će dati izjavu o obimu svoje nadležnosti u pogledu pitanja regulisanih ovim protokolom. Takva organizacija će takođe obavestiti depozitara o bilo kojoj relevantnoj izmeni u obimu njene nadležnosti.

Član 22

Stupanje na snagu

1. Ovaj protokol će stupiti na snagu devedesetog dana posle dana deponovanja četrdesetog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja ali neće stupiti na snagu pre stupanja na snagu Konvencije. U smislu ovog stava, svaki instrument deponovan od strane neke regionalne organizacije za ekonomsku integraciju neće se računati kao dodatni instrument u odnosu na one koji su deponovani od strane država članica takve organizacije.

2. Za svaku državu ili regionalnu organizaciju za ekonomsku integraciju koja ratifikuje, prihvata, odobrava ili pristupa ovom protokolu posle deponovanja četrdesetog instrumenta takve radnje, ovaj protokol će stupiti na snagu trideset dana posle datuma deponovanja odgovarajućeg instrumenta od strane takve države ili organizacije ili na dan kada ovaj protokol stupi na snagu u skladu sa stavom 1. ovog člana, zavisno od toga koji datum nastupa kasnije.

Član 23

Amandmani

1. Posle isteka pet godina od stupanja na snagu ovog protokola, neka država potpisnica Protokola može predložiti amandman i podneti ga Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija, koji će posle toga preneti predloženi amandman državama potpisnicama i Konferenciji potpisnica Konvencije u cilju razmatranja i odlučivanja o tom predlogu. Države potpisnice ovog protokola koje se sastaju na Konferenciji potpisnica uložiće sve napore da postignu konsenzus o svakom amandmanu. Ako se iscrpe svi naponi za postizanje konsenzusa i ne postigne se nikakav sporazum, da bi se ovaj amandman usvojio biće potrebna, kao poslednje sredstvo, dvotrećinska većina država potpisnica ovog protokola koje su prisutne i koje glasaju na zasedanju Konferencije potpisnica.

2. Regionalne organizacije za ekonomsku integraciju, u pitanjima u okviru njihove nadležnosti, uživaće pravo da glasaju u skladu sa ovim članom sa brojem glasova koji je jednak broju njihovih država članica koje su strane ovog protokola. Takve organizacije neće uživati pravo glasa ako njihove države članice koriste svoje pravo glasa, i obrnuto.

3. Amandman usvojen u skladu sa stavom 1. ovog člana podleže ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju od strane država potpisnica.

Amandman usvojen u skladu sa stavom 1. ovog člana stupiće na snagu u odnosu na državu potpisnicu devedeset dana posle datuma deponovanja instrumenata ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja takvog amandmana kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

5. Kada neki amandman stupi na snagu biće obavezujući za one države potpisnice koje su izrazile svoju saglasnost da budu njime vezane. Druge države potpisnice će i dalje biti vezane odredbama ovog protokola i svim ranijim amandmanima koje su ratifikovale, prihvatile ili odobrile.

Član 24

Otkazivanje

1. Država potpisnica može otkazati ovaj protokol putem pismenog obaveštenja Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija. Takvo otkazivanje će stupiti na snagu godinu dana od dana kada to obaveštenje primi Generalni sekretar.

2. Regionalna organizacija za ekonomsku integraciju će prestati da bude strana ovog protokola kada ga sve njene države članice otkazu.

Član 25

Depozitar i jezici

1. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija je imenovan depozitar ovog protokola.

2. Original ovog protokola čiji su tekstovi na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom ruskom i španskom podjednako autentični, biće deponovani kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

U potvrdu čega su dole potpisana opunomoćena lica, propisno za to ovlašćena od strane svojih uvažanih vlada, potpisala ovaj protokol.

ČLAN 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu SRJ - Međunarodni ugovori".